

Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV • LESY Slovenskej republiky, štátny podnik • marec 2015

3

Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí

Obsah

- 3** Editorial
- ~ Anketa
- 4** Európske združenie štátnych lesov EUSTAFOR má nového prezidenta
- ~ Keď k ženám patria kvety
- 5** Vyhlásenie 9. ročníka ankety Cena Jozefa Dekreta Matejovie
- ~ Furmani opäť predviedli svoju zručnosť
- 6** Svetielko nádeje pomáha deťom s onkologickým pacientom
- 7** Poľovnícky zámok Topoľčianky
- ~ Budova Generálneho riaditeľstva LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
- 9** Dobročská jedľa – Premeny v čase
- 10** Prezentačné dni podnikov na TUZVO
- ~ Príbeh predmetu. Rok 1914
- 11** Etudy z dreva XVI.
- 12** Lesníci ovládli nákupné centrá
- ~ So stratami sa počíta!
- 13** Spoločná príručka pre lesných pedagógov krajín V4
- 14** Príkladná zásluha slovenských lesníkov
- 15** Pár slov k televíznej relácii „Stromy zomierajú postojáčky“
- 16** Život so znamením dravcov
- 19** Ing. Dr. Ján Tuzson
145. výročie narodenia
- ~ Prečo mám rád les?
- 20** Vývoj lesného hospodárstva v Uhorsku v Rakúskej monarchii
- 22** V znamení paroháčov
- 23** Drevené autíčka
- 24** Milí kamaráti
Pre deti
- ~ Zasmejte sa
- ~ Uveríte?
- 25** Chata Krosna
Naše zariadenia
- ~ Daniel na horčici
Receptár
- 26** Problémy ochrany lesa na Slovensku (1/3)
- 27** Životné jubileá
- ~ Pracovné jubileá
- 28** Strom vo farbách dúhy

4

5

11

22

Lesník

časopis zamestnancov
LESY Slovenskej
republiky, štátny podnik
marec 2015

Šéfredaktor:
Ing. Vlastimil Rezek (vr)

Redaktorka:
Mgr. Anna Sliacka (as)

Stáli prispievatelia:
Ing. Ivan Hanula
Ing. Milan Longauer
Ing. Viliam Stockmann
Ing. Helena Turská

Grafická úprava:
ANGEMY, s.r.o.
www.angemy.eu

Foto na obálke:
Anna Sliacka
Vodárenská veža
v Palárikove

Adresa redakcie:
LESY SR, š.p.
Námestie SNP č. 8
975 66 Banská Bystrica
telefón: 048/43 44 278
fax: 048/43 44 191
e-mail: vlastimil.rezek@lesy.sk

„Keď to bolo dobré pred 15 či 20 rokmi, musí to byť dobré aj dnes. Navyše, kto je tu odborník s najväčšími skúsenosťami?!“ Nie je to práve manažérsky prístup k presadzovaniu vlastných názorov, no ne jeden z našich kolegov sa s takýmto argumentom už určite stretol. Trvať si na svojom, pretože už mám v tomto podniku odsedený dostatočný počet rokov a čakám už iba na „pridelenie inventárneho čísla“, alebo počúvať aj iné názory, hoci sa mi na prvý pohľad nepáčia?

Pre triezvo uvažujúceho človeka je voľba jasná. No keď sa neriadime rozumom ale emóciami a vlastným egom, tak väčšinou nasleduje alebo totálne zlyhanie, alebo v tom lepšom prípade, zakonzervovanie súčasného stavu bez možnosti rozvoja.

A tak sa stane, že využívame zastarané postupy, že nevidíme postupne chátrajúce nehnuteľnosti, na ktoré si už ukazujú okoloidúci, nerozhádže nás neporiadok v blízkosti podnikových budov či hrzdavejúce propagačné tabule, ktoré skôr odradia ako pripútajú pozornosť. Pritom väčšinou netreba rozsiahle a nákladné vedecké práce, rekonštrukcie či verejné súťaže na upratovanie a nátery. Stačí sa iba poobzerať okolo seba s otvorenými očami ako keby sa pozeral cudzí návštevník a človek zrazu uvidí každú odhodenú plastovú fľašu, každý kríkmi zarastený pútač alebo hrzdavý plot pri sídle odšepného závodu.

Prevádzková slepota je, žiaľ, stále prítomná a zbaviť sa jej, je boj v veterných mlynmi. To, čo bolo dobré pred 15 či 20 rokmi, skutočne nemusí byť dobré aj dnes.

Prijemné čítanie

Blaskeil Durl

Anketa

Hospodárske výsledky a s tým súvisiace prevádzkové možnosti lesníckych spoločností sú priamo naviazané na aktuálne ceny dreva na trhu. Ten však okrem dopytu a ponuky na Slovensku ovplyvňujú ceny v stredoeurópskom priestore. Tlaky na znižovanie cien dreva na domácom trhu tak paradoxne podporujú vývoz dreva do zahraničia. Aký bude podľa Vás vývoj cien dreva v tomto roku, pokiaľ Slovensko, ani susedné štáty, nepostihnú mimoriadne udalosti, akými sú napríklad veterné kalamity?

Jaroslav Šulek

predseda Slovenskej lesníckej komory

Vývoj cien dreva na Slovensku bude v tomto roku vo veľkej miere závislý od výšky ponuky kvalitnejších ihličnatých piliarskych výrezov. Predpokladám, že ak nás nepostihne väčšia vetrová kalamita, tak nižšia ponuka dreva by sa mohla reálne prejavíť aj v mierne zvýšených cenách, najmä u týchto spomínaných sortimentov.

Andrej Siska

vedúci odboru obchodu ŠL TANAPu

Zástupcovia ekonomicky významných spracovateľov dreva ZSD SR a ZCPP deklarujú záujem o maximálne spracovanie drevnej hmoty na území Slovenska a urýchlenú elimináciu vývozu dreva.

Pri stabilnej úrovni cien reziva a vlákny na trhu a predpoklade, že sa nevykytnú mimoriadne udalosti, očakávame seriózne obchodné vzťahy so spracovateľmi drevnej hmoty.

Vývoj cien dreva bude minimálne na úrovni I. Q. 2015 s predpokladom navýšenia priemerných tuzemských cien jednotlivých sortimentov.

Peter Zemaník

generálny sekretár ZSD SR

Za členské spoločnosti Drevárskej sekcie ZSD SR môžeme povedať, že nemáme problém s tým, ak ceny dreva určuje trh. Naopak, už roky presadzujeme úsilie, aby sa na Slovensku vytvoril spravodlivý a

transparentný trh s drevom, ktorý nebude ovplyvňovaný žiadnymi lobistickými alebo politickými záujmami. To sa podarí vtedy, ak sa aj na Slovensku bude porovnávať porovnateľné, ak sa prispôbia naše normy na zatriedovanie dreva normám európskym, ak naši odberatelia nebudú znevýhodnení oproti zahraničným. Nešťastím pre slovenský obchod s drevom nie sú veterné alebo podkôrníkové kalamity alebo iné mimoriadne (prírodné) udalosti, ale neexistencia transparentných pravidiel, ktoré rešpektujú vývoj na domácom i zahraničnom trhu.

Miroslav LeLák

*obchodný riaditeľ
LESY Slovenskej republiky, štátny podnik*

Cena dreva je veľmi citlivým nástrojom funkčnosti obchodu. Ak je nastavená správne – obchod funguje, ak je „prepálená“ obchod stagnuje, resp. sa vôbec nezrealizuje. Pri stanovovaní cenovej hladiny jednotlivých sortimentov dreva je veľmi potrebné poznať úroveň spracovania dreva, úroveň finalizácie výroby, spoľahlivosť a kondíciu odberateľského portfólia zákazníkov, poznanie situácie na trhu s drevom a celulózu, módnych trendov v stavebníctve a nábytkárskom priemysle a pod.

Súčasná situácia spracovania dreva na Slovensku generuje na trhu s drevom dva rozdielne pohľady. Výrazný dopyt po sortimentoch ihličnatej guľatiny predovšetkým v drevinách smrek/jedľa (aj

vzhľadom na ich klesajúci objem zdrojov) a naopak z dôvodu absencie spracovateľských kapacít listnatej guľatiny stagnácia, ba v niektorých prípadoch až nezáujem o klasické piliarske sortimenty bukovej guľatiny.

Od tohto stavu sa budú aj v tomto roku odvíjať ceny dreva. Predpokladám preto možnosť mierneho nárastu cien ihličnatých guľatinových sortimentov predovšetkým v drevinách smrek/jedľa (LESY SR, štátny podnik ceny zvýšil už od 1.1.2015). U listnatej guľatiny sa javí stagnácia cien. Čo však neplatí pre sortimenty dubovej guľatiny. Na základe posledných informácií o priaznivom raste cien celulózy a pri zachovaní trendu rastu je možné v budúcnosti uvažovať aj o úprave cien vlákniňového dreva.

Európske združenie štátnych lesov EUSTAFOR má nového prezidenta

Generálny riaditeľ (CEO) švédskych štátnych lesov Sveaskog CEO Per-Olof Wedin (na obr. vpravo) bol zvolený za nového prezidenta EUSTAFOR a nahradil tak, Georga Erlachera z rakúskych spolkových lesov (Österreichische Bundesforste AG). Po prezidentovi bol doplnený aj výkonný výbor zložený zo zástupcov Österreichische Bundesforste AG (Rakúsko), Lesy České Republiky s. p. (Česká republika), Metsähallitus (Fínsko), Office National des Forêts (Francúzsko), Bayerische Staatsforsten AÖR – viceprezident (Nemecko), Coillte (Írsko), Lasy Państwowe (Poľsko) a ROMSILVA (Rumunsko).

EUSTAFOR je združenie európskych organizácií obhospodarujúcich štátne lesy, ktoré spravujú takmer jednu tretinu všetkých lesov v Európe, čo zodpovedá približne 30 miliónov hektárov lesa.

Zasadnutia Eustafor 4. a 5. marca v Bruseli sa zúčastnil aj generálny riaditeľ štátneho podniku LESY SR Ing. Ctibor

Határ, ktorý s partnermi z 20 krajín EU diskutoval o Európskej lesníckej stratégii do roku 2020 a ďalších témach.

„EUSTAFOR je kľúčovou platformou, ktorá sleduje otázky týkajúce sa lesov a ich trvalo udržateľného hospodárenia na európskej úrovni. Lesy sú obnoviteľné zdroje a zohrávajú dôležitú úlohu, a to najmä v transformácii smerom k zelenému hospodárstvu (ekonomike),“ hovorí Per-Olof Wedin.

Členské organizácie EUSTAFOR sídli v 21 krajinách a zamestnávajú približne 100 000 ľudí. Cieľom združenia je

upozorniť na úlohu lesov vo vznikajúcom zelenom hospodárstve a poskytnúť inštitúciám EÚ informácie o európskych štátnych lesoch, lesnom hospodárstve a potenciál zdôrazňovať význam lesov zo sociálneho, environmentálneho a ekonomického aspektu.

„Pohľady na lesy a lesné hospodárstvo sa značne líšia medzi krajinami EÚ. Ale to, čo členovia EUSTAFOR majú spoločné je to, že praktizujú trvalo udržateľné hospodárenie v lesoch, ktoré rozvíja viac hodnôt svojich lesov, ako je biodiverzita, rekreácia, obnoviteľné suroviny, ako aj zamestnanosť a prosperita. Ako švédsky zástupca v úlohe prezidenta EUSTAFOR sa budem zameriavať predovšetkým na význam lesov pre ciele ochrany klímy, inovácií a zamestnanosti v Európe,“ hovorí Per-Olof Wedin.

Vymenovaný Per-Olof Wedin ako čerstvo menovaný prezident EUSTAFOR a Výkonný výbor je menovaný na dobu dvoch rokov.

tlačová správa EUSTAFOR, -vr-

Keď k ženám patria kvety

Ženy a kvety majú naozaj veľa spoločného. Nespája ich len krehkosť, ale i to, že za pozornosť, ktorú im venujeme, sa každému odmenia svojou krásou. Hrajú nespočetnými farbami nálad od zlatistej až po sýto čiernu. Tej druhej je väčšinou našťastie iba kúsok.

Ženy si po stáročia budovali pozíciu, bojovali za rovnocennosť a v dnešnej dobe nám v mnohých oblastiach konkurujú. Dokonca si musíme priznať, že v niektorých činnostiach a pracovných pozíciách nám ukazujú chrbát.

A práve Medzinárodný deň žien je príležitosťou, kedy by sme mali ženám viac ako po iné dni otvorene prejavíť svoju pozornosť. A tak ruže, ako symbol vďaky, vyčarili úsmev na tvárach našich kolegýň v posledný pracovný deň pred víkendom, ktorý patrilo práve ich oslave.

Medzinárodný deň žien nie je len o láske a úcte k ženám, ale pripomína, čo všetko ženy v priebehu storočí emancipácie dokázali, a ako sa zmenilo ich spoločenské postavenie v mnohých štátoch.

Východná Európa sviatkov MDŽ neuznávala ako politický čin, ale ako deň, kedy majú muži prejavíť lásku k ženám napríklad tým, že im darujú kvety... Žiaľ

sa v časoch socializmu oslavy MDŽ niekedy stali zámienkou na likvidáciu zásob alkoholu mužskou časťou populácie a možno aj preto sa v prvých rokoch po zmene režimu prestal pripomínať. Chyba! Forma osláv nesmie dehonestovať odkaz tohto sviatku.

A tak chceme v mene tej menej peknej polovičky ľudstva našim kolegyniam a aj všetkým ostatným ženám zaželať najmä rešpekt a úctu, ktorú si za svoje pôsobenie v práci a zároveň v rodinách právom zasluhujú. Ďakujeme! Bez vás by bol svet veľmi

smutným miestom.

Nápad oslavovať Medzinárodný deň žien vznikol na Medzinárodnej ženskej konferencii v roku 1910 v Kodani. Ako dátum tohto sviatku určili 8. marec na počesť veľkého štrajku newyorských krajčírok z textilných tovární z roku 1908. Tieto bojovali za zrušenie desaťhodinového pracovného času, proti nízkym mzdám a zlým pracovným podmienkam. Pred prvou svetovou vojnou vytýčili ženy predovšetkým požiadavky na hlasovacie právo, osemhodinový pracovný čas a zlepšenie špeciálneho zákonodarstva

V Rakúsku, Švajčiarsku, Nemecku sa prvý MDŽ konal už v roku 1911. Roku 1913 ho oslavovali aj v cárskom Rusku. Po ženských nepokojoch a demonštráciách v Petrohrade je od roku 1917 pevne ustanovený 8. marec ako MDŽ. Prvý sviatok MDŽ v ČR sa konal v roku 1921, hoci volebné právo získali ženy už v roku 1919 rovnako ako muži. V roku 1922 nadobudol už masový

charakter. Počas druhej svetovej vojny bol MDŽ zrušený, posledný sa konal v roku 1938. Po roku 1945 bol MDŽ znovu obnovený. OSN oficiálne uznala tento sviatok až v roku 1975.

-vr-

Furmani opäť predviedli svoju zručnosť na Novotských furmanských dňoch 2015

Tohtoročným Novotským furmanským dňom, ktoré už po jedenásťkrát zorganizovali Obec Novoť, PD AGROVEX Novoť a Lesy SR š. p. - OZ Námestovo, počasie naozaj prišlo. Zrána síce mrazivý, no nakoniec nádherný snečný deň prilákal viac ako tritisíc návštevníkov. Na štarte sa poslednú fašiangovú a zároveň aj Valentínsku sobotu zišlo celkom 33 koní, medzi ktorými nechýbal ani už 15 ročný „veterán“ Demeter Pavla Jurkyho z Vasilova, ktorý vybojoval striebro už na treťom ročníku NFD v roku 2007. Svoje umenie predviedli divákom nielen domáci súťažiaci z Oravy, ktorých bolo dvadsať, ale aj z mnohých iných kútov Slovenska, napr. z ďalekého Vranova nad Topľou, či z Čiech a Poľska.

Najstarším furmanom súťaže bol 72 ročný Ján Šimurda z Oravského Veselého, ktorý chýbal len na prvom ročníku podujatia, aj to len preto, že sa o ňom dozve-

del už neskoro. Jeho zážitky s koňmi by už určite boli aj na napísanie celej knihy. Bez koňa bol vraj len štyri hodiny, keď jedného poobede predal, no o šiestej hodine večer už mal ďalšieho. Vekový rozdiel medzi ním a najmladšími súťažiacimi, ktorými boli dvaja len trinásťroční furmani, je viac ako polstoročie.

Konskú silu a zohratosť furmanov so svojimi štvornohými pomocníkmi predviedli v troch disciplínach – rýchlosti, zručnosti a sile. V prvej disciplíne museli súťažiaci čo najrýchlejšie zvládnuť vyznačenú trať spojenú s prekladaním dreva a vriec na sane. V druhej disciplíne predviedli cit furmana a poslušnosť koňa pri manipulácii s drevom. Tretia disciplína bola už takmer výlučne o konskej sile. Túto divácky najatraktívnejšiu časť súťaže zvládlo len 11 koní.

Podujatie aj tento rok spestrila účasť niektorých furmanov v tradičnom regionálnom kroji a množstvo sprievodných akcií predovšetkým pre deti, v ktorých popri psích záprahoch, jazde na koníkoch či snežných skútroch, bodovali aj stanovišťa lesnej pedagogiky našich pracovníkov.

Ukážky ťažkej práce furmanov a ich koní, ktoré majú stále svoje nezastupiteľné miesto pri práci v lese určite zaujali väčšinu návštevníkov, čím sa splnil cieľ organizátorov podujatia.

O úspešnosti súťažiacich, regiónov či štátov svedčia aj výsledky jednotlivých disciplín:

Rýchlosť:

1. Ján Bartoš s 13-ročným žrebcom Zorom (Novoť)
2. Lukasz Bačorek s 5-ročným valachom Gaštanom (Rajca, PR)
3. Jiří Martinek so 6-ročným žrebcom Gaštanom (Návší, ČR)

Zručnosť:

1. Jiří Martinek so 6-ročným žrebcom Gaštanom (Návší, ČR)
2. Ján Bartoš so 4-ročným valachom Derešom (Novoť)
3. Ján Hlina s 9-ročným žrebcom Montym (Zábiedovo)

Sila:

1. Anton Zoššák s 8-ročným valachom Gaštanom (Vavrečka)
2. Ján Hlina s 9-ročným žrebcom Montym (Zábiedovo)
3. Milan Ševčík s 5-ročným žrebcom Huguom (Vitanová)

Radoslav Ľorko
OZ Námestovo, Foto: autor

Vyhlásenie 9. ročníka ankety „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ pre rok 2015

Slovenská lesnícka komora v spolupráci s LESMI Slovenskej republiky, štátny podnik vyhlasuje deviaty ročník ankety „Cena Jozefa Dekreta Matejovie“ pre osobnosti, ktoré sa mimoriadne zaslúžili alebo zasluhujú o zveľádovanie lesov a rozvoj lesníctva na Slovensku.

Písomné návrhy na udelenie „Ceny Jozefa Dekreta Matejovie“ konkrétnej osobe môžu písomne zaslať organizácie alebo kolektívy do **31. mája 2015** na adresu: Slovenská lesnícka komora, Študentská 20, 960 01 Zvolen.

Návrh sa predkladá na úplne vyplnenom formulári: Návrh na udelenie „Ceny Jozefa Dekreta Matejovie“, ktorého súčasťou musí byť zdôvodnenie návrhu a krátky profesijný životopis.

Návrhy budú posúdené komisiou zloženou z členov SLSK, zástupcov LESOV SR, š.p. a zástupcov neštátnych lesov.

Víťaz deviateho ročníka ankety bude vyhlásený v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline v Čiernom Balogu na Deň stromu **v júli 2015**. Súčasťou ceny je diplom Cena Jozefa Dekreta Matejovie, Medaila Jozefa Dekreta Matejovie a finančná odmena.

Lesu zdar

Jaroslav Šulek
predseda Slovenskej lesníckej komory

Svetielko nádeje pomáha detským onkologickým pacientom

Onkológia nie je práve miesto, kde by chcel ktokoľvek z nás tráviť svoj čas. Napriek tomu je pacientov s týmto ochorením čoraz viac a čo je horšie, nie je výnimkou, že onkologickým ochorením sú často postihnuté aj deti. Život nie je niekedy spravodlivý. LESY Slovenskej republiky patria k tým, ktorí sa usilujú malým onkologickým pacientom ich údel aspoň trochu uľahčiť. Vianočný stromček, finančné dary niektorých našich kolegov či aktivity lesných pedagógov sú možno drobným, no určite vitálnym príspevkom k zlepšeniu života hospitalizovaných detí. Podnik v poslednom období nadviazal aj spoluprácu s občianskym združením Svetielko nádeje. Prinášame vám krátky prehľad o činnosti tohto združenia.

SVETIELKO NÁDEJE
CENTRUM POMOCI
DETSKEJ ONKOLÓGIE

DARUJTE 2% Z VAŠICH DANÍ

... BUDÚCNOSŤ SÚ NAŠE DETI. POMÔŽTE!

www.svetielkonadeje.sk

Na Slovensku sa musí ročne vyše 200 rodín vyrovnáť s faktom, ktorý im od základov zmení celý život - ich dieťa má rakovinu.

Rodičia sa zúfalo pýtajú: Čo bude ďalej? Má naše dieťa nádej? Má budúcnosť? Občianske združenie Svetielko nádeje vzniklo v roku 2002 s cieľom pomáhať deťom s onkologickým ochorením. Od

svojho vzniku sme boli oporou pre stovky rodín. Pracujeme pre nádej, ktorú choré deti nikdy nesmú stratiť.

Dokážeme zmysluplne a transparentne pomôcť malým pacientom a ich rodičom, ale potrebujeme Vašu podporu, pomoc a spoluprácu. Vďaka nej sa nám doteraz podarilo zrealizovať viaceré projekty, ktoré pomáhajú zlepšiť kvalitu života detských onkologických pacientov v čase hospitalizácie, ale zameriavame sa aj na resocializáciu po liečbe.

Zabezpečujeme **bezplatnú prepravu** deťom a ich rodičom ako alternatívu k nevyhovujúcej preprave sanitkou, v ktorej by museli cestovať s inými chorými pacientmi z rôznych obcí. Podarilo sa nám **zriadiť mobilný hospic**, ktorý poskytuje detským pacientom nevyliciteľnú formou starostlivosť formou domácich návštev lekára, zdravotnej sestry a multidisciplinárne-

ho tímu (sociálny pracovník, psychológ, špeciálny pedagóg, fyzioterapeut, duchovný a dobrovoľník). Zabezpečujeme, aby detskí pacienti mohli tráviť posledné týždne či mesiace svojho života v domacom prostredí, v kruhu najbližších. Sme im

k dispozícii 24 hodín, 7 dní v týždni na území celého Banskobystrického a Žilinského kraja. **Zakúpili sme byt v areáli nemocnice** - slúži rodinám, ktorých deti sa liečia na detskej onkológii a v tomto byte im poskytujeme bezplatné ubytovanie. **Organizujeme** stretnutia, kultúrne podujatia a výlety pre pacientov. Každý rok pripravujeme deťom na onkológii Vianoce a spoločne vítame nový rok. **Podporujeme** činnosť nemocničnej školy. Každoročne **organizujeme** stretnutia rodín, ktoré v dôsledku ochorenia stratili dieťa.

Snažíme sa deťom aj ich rodinám dať pocit, že tu v ťažkej životnej situácii nie sú sami.

Všetky spomínané projekty sa nám podarilo zrealizovať vďaka podpore firiem, organizácií a jednotlivcov, ktorí nás podporujú aj formou dvoch percent z dane z príjmu. Opäť je čas rozhodnúť sa, komu ich venujete. Podporte naše OZ Svetielko nádeje a umožnite nám realizovať ďalšie projekty v prospech malých onkologických pacientov. Chceme dať vašim dvom percentám zmysel a chorým deťom nádej na budúcnosť. Veríme, že nám pomôžete.

Vanda Prandorfyová a Vlastimil Rezek

Poľovnícky zámok Topoľčianky

1. Významné lesnícke miesto

1.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
Poľovnícky zámok Topoľčianky
Parková 7, 951 93 Topoľčianky

www.lesy.sk

Budova Generálneho riaditeľstva LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

11.

LESY Slovenskej republiky, štátny podnik
Generálne riaditeľstvo Banská Bystrica
Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica

www.lesy.sk

Poľovnícky zámok Topoľčianky

Poľovnícky zámok v Topoľčiankach dal v parku neďaleko veľkého kaštieľa vybudovať v roku 1910 člen panovníckeho rodu Jozef Augustín Habsburg.

Autorom projektu secesnej poschodovej budovy so štvorcovým

pôdorysom bol maďarský sochár Koloman Gerster. Poľovnícky zámok má na východnej fasáde na nárožiach dve okrúhle vežičky. Tie oddeľuje balkón s ozdobným kovovým zábradlím. Južná fasáda má nad bočným vchodom murovaný trojuholníkový štít.

Zámoček prešiel rekonštrukciou v roku 1969 a potom rozsiahlou rekonštrukciou v rokoch 1997-2000. Dnes ponúka hosťom nadštandardné ubytovanie v štyroch apartmánoch

zariadených historickým nábytkom. Vzácné sú kresby Karola Šovánku a originál plastiky medveda s muflónom od Alojza Strobla.

Na poschodí sa nachádza jedáleň s kapacitou 42 miest na stolovanie. Ďalej tzv. Kartársky a Fajčiarsky salónik, ktoré sú zariadené nábytkom z parožia. Steny sú bohato zdobené vzácnymi trofejami poľovnej zveri.

Priestory zámočku sú vhodné na pracovné porady, firemné stretnutia, oslavy, hostiny s poľovníckymi špecialitami, ale aj na romantické zásnuby.

Poľovnícky zámok v Topoľčiankach bol ako prvé významné lesnícke miesto vyhlásené: 17.05.2007

Budova generálneho riaditeľstva LESY Slovenskej republiky, štátny podnik

Už v XIV. storočí stál na mieste súčasnej budovy najväčší dom banskobystrického námestia nazývaný Unterhaus alebo aj Kammerhof. O veľkosti tohto domu svedčí súpis z roku 1525-1526, kde sa uvádza, že tu bolo deväť izieb, panská pisárň, kúpeľňa, kuchyňa a pivnica. Na dvore bola mincovňa, starý a nový pivovar. Komorský dom patrilo viacerým majiteľom. Od roku 1546 slúžila budova banskobystrickej komore a od roku 1871 Riaditeľstvu majetkov, ktoré spravovalo štátne poľnohospodárske majetky a lesy a od roku 1881 Uhorskému kráľovskému lesnému riaditeľstvu.

V roku 1913 komorský dom asanovali a na jeho mieste v rokoch 1913-1916 postavili počas prvej svetovej vojny za vlády Františka Jozefa I. novú súčasnú budovu podľa projektu Waldera Gyulu. Nová budova bola postavená v secesnom štýle. Je čiastočne podpivničená s tromi podlažiami. Stropy vstupnej chodby a haly, rovnako ako aj prvého poschodia zdobia ornamentálne maľby a prírodné motívy. Vo vestibule sa pôvodne nachádzala busta lesníckeho veľmajstra Jozefa Dekreta Matejovie od J. Sidlóa z roku 1915, ktorá bola premiestnená do parku na Národnej ulici. Na-

hradila ju pamätná tabuľa venovaná Jozefovi Opletalovi. V súčasnosti budova slúži pre administratívne účely.

Budova Generálneho riaditeľstva LESY Slovenskej republiky, štátny podnik bola ako významné lesnícke miesto vyhlásená: 11.07.2008.

Dobročská jedľa – Premeny v čase

Fotografia z r. 1953. Jej mohutnosť je impozantná!

17. novembra 1964 víchrica zlomila najmohutnejší strom Dobročského pralesa – „Veľkú jedľu“ (v = 56m, d1,3 = 1,93m, stromový objem V = 54,9m³).

V novembri 2014 uplynulo 50 rokov od jej zániku. Pripomeňme si ju na fotografiách, keďže bola vďačným objektom najmä pre niekoľko generácií lesníkov.

Ešte v „plnej paráde“. Fotografia publikovaná v r. 1942 (Ing. Kavuljak). Zrejme vývojová fáza „štádium optima“.

Fotografia z r. 2000. Nastupuje rozpad „štompu“.

Fotografia z 12/2014. Štomp sa rozpadá.

Fotografia z r. 1975. Už ako „štomp“ o výške necelých 7 m. Pri jedli Ing. Hatiar.

Fotografia z 12/2014. Odlomená časť je ešte zachovalá zo strednej časti kmeňa. Jedna sekcia má dĺžku cca 12m, druhá cca 2m. Hrubá časť od miesta zlomu je už rozložená, nakoľko jedľa pri zlomení bola do výšky cca 10m vyhnitá. Tak isto tenká vrcholová časť je už úplne rozložená.

Dušan Krištof

Plastika torza Dobročskej jedle

Pri príležitosti osláv 100 rokov ochrany pralesov na Slovensku (Dobročského a Badínskeho pralesa) odhalil 3.10.2013 generálny riaditeľ štátneho podniku LESY Slovenskej republiky Ctibor Határ a minister životného prostredia Slovenskej republiky Peter Žiga plastiku torza Dobročskej jedle v Lesníckom skanzene vo Vydrovskej doline pri Čiernom Balogu.

Prezentačné dni podnikov TUZVO

V obklúčení študentov. Aj tak by sa dala opísať atmosféra v stánku štátneho podniku LESY Slovenskej republiky počas jedného zo série podujatí Prezentačné dni podnikov na Technickej univerzite vo Zvolene. Potešujúcou správou je, že náš podnik ročne dokáže prijať taký počet zamestnancov, ktorý zodpovedá až 50 % počtu absolventov denného štúdia lesníckej fakulty.

Ako vyhlásili samotní usporiadatelia, záujem študentom o prednášky prevyšoval kapacitu posluchárne. Spomedzi prezentovaných firiem domáceho pôsobenia i medzinárodného charakteru, pôsobenie v našom podniku prezentoval ako najväčšiu časť svojej profesionálnej kariéry štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR Ing. Jozef Spevár. „30 rokov som odpracoval v jednom podniku LESY Slovenskej republiky štátny podnik“, predniesol počas svojej prezentácie pred stovkami poslucháčov. Pracoval na rôznych pozíciách, od tých najnižších až po rozvojovo-technického riaditeľa na Ge-

nerálnom riaditeľstve v Banskej Bystrici.

Kým v posluchárni prebiehali prednášky bývalých absolventov TUZVO, ktorí počas svojej profesionálnej kariéry zaznamenali množstvo úspechov, vo vstupnej hale sa prezentovali jednotlivé podniky s ponukami pracovných príležitostí na rôznych postoch. A záujem o prácu v oblasti lesníctva bol naozaj prekvapivý. V niektorých okamihoch sa vedúci Odboru riadenia ľudských zdrojov Martin Žilka strácal v dave našich potenciálnych zamestnancov. Nik v stánku LESOV SR, š.p. sa nezastavil a každý návštevník od-

chádzal s množstvom informácií. Informácie poskytovali aj grafy a brožúry s organizačnou štruktúrou podniku, vekovou a vzdelanostnou štruktúrou zamestnancov, kontaktmi na zástupcov, požiadavkami na pozície: vedúci lesného obvodu, technik lesnej správy a vedúci lesnej správy a požiadavkami, ktoré sú kladené na obsadzovanie týchto pracovných pozícií. Najväčší záujem bol i o absolventskú prax v našom podniku.

„Ľudia pre lesy, lesy pre ľudí“, vystihuje zámer, prečo sa ako podnik prezentujeme na rôznych podujatiach, a to nielen formou lesnej pedagogiky, akoby si mnohí mohli myslieť. Veď

aby náš podnik mohol aj naďalej fungovať, potrebuje na svoje pozície obsadzovať nových, kvalitne vzdelaných ľudí, ktorí svojou usilovnosťou a zodpovedným prístupom budú zabezpečovať potreby spoločnosti nielen pre súčasné ale aj pre budúce generácie, zároveň chrániť lesy pred nadmernou ťažbou a rozkrádaním tak, ako to robili generácie lesníkov pred nimi.

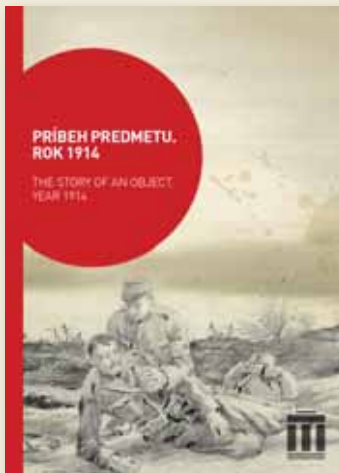
-as-

Príbeh predmetu. Rok 1914

V minulom roku si celý svet pripomenul 100. výročie vypuknutia prvej svetovej vojny. Bol to prvý vojnový konflikt v dejinách, ktorý zasiahol takmer celý svet: zahynulo v ňom približne 10 miliónov vojakov a 7 miliónov civilistov, zranených bolo vyše 20 miliónov ľudí. Jedným z jeho dôsledkov bola zásadná zmena politického usporiadania Európy, kde zanikli staré monarchie (napr. Rakúsko-Uhorsko, Osmanská ríša, alebo Cársko Rusko) a vzniklo viacero nových štátov, medzi iným aj Československo.

Udalosti spred sto rokov si pripomenuli aj slovenské múzeá myšlienkou predstaviť zo svojich zbierok predmety, ktoré sa bezprostredne viažu k roku vypuknutia prvej svetovej vojny. Pod hlavičkou Zväzu múzeí na Slovensku tak vznikol projekt „Múzeum v čase, čas v múzeu: Príbeh predmetu. Rok 1914“. Projekt sa skladal z dvoch častí (tematickej a edičnej) a Lesnícke a drevárske múzeum sa zapojilo do oboch.

Výsledkom edičnej časti je publikácia „Príbeh predmetu. Rok 1914“, ktorá uzrela svetlo sveta pred koncom roku 2014.

Publikácia vydaná s podporou Ministerstva kultúry uvádza 24 príbehov predmetov z múzeí z celého Slovenska. Nie sú to priamo vojnové predmety, ale predmety z bežného života. Viažu sa však k roku začatia vojny, pričom za každým z nich sa skrýva aj nejaký „príbeh“.

Lesnícke a drevárske múzeum si ako predmet vybralo publikáciu prof. Ľudovíta Feketeho a Ing. Tibora Blattného „Rozšírenie lesnícky významných stromov a krov na zemi uhorského štátu“ z roku 1913. Príbeh tohto priekopníckeho fyto geografického diela s údajmi o 159 drevinách vyskytujúcich sa na území Uhorska, do ktorého tak výrazne zasiahla práve prvá svetová vojna, sme priblížili čitateľom časopisu Lesník v čísle 2/2014 v článku „Neobyčajná kniha s neobyčajným osudom“.

Ostatné zverejnené príbehy sú rôznorodé, ako sú rôznorodé predmety, ku ktorým sa viažu. Všetky však majú jedno spoločné: podávajú neodškriepiteľné dôkazy, ako rôznorodo a hlboko zasiahla prvá svetová vojna do životov ľudí. Prezentovaná publikácia zase svedčí o tom, že ani po sto rokoch nezabúdame na tento okamih z našej minulosti, a že si ho nie len pripomíname, ale sa z neho snáď aj poučíme.

Marek Vanga
LDM Zvolen

Etudy z dreva XVI. Drevené úžitkové predmety a šperky

Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene sprístupnilo už 16. výstavu z cyklu Etudy z dreva. Výstava prezentuje úžitkové predmety a šperky prihlásené do 16. ročníka súťaže Etudy z dreva, ktorú Lesnícke a drevárske múzeum vo Zvolene vyhlásilo v roku 2014. Na výstave sa môžu návštevníci pokochať šperkami rôznych tvarov, veľkostí a materiálových kombinácií, v podobe náušnic, náramkov, náhrdelníkov, príveskov, či brošní. Zaujímavosťou sú určite hodinky, ale aj pánske doplnky – manžetové gombíky, kravaty či opasok. Drevenú pánsku eleganciu predstavuje pestrá kolekcia drevených motýlikov. Na výstave však nechýbajú rôzne užitočné predmety pre domácnosť - misky a tanierne, stojany na fľaše, šperkovnice, rôzne skrinky a škatulky na uloženie drobných vecí, stojany na noviny a kancelárske pomôcky, ale aj vtáčie búdky, či drevený panoramatický fotoaparát. Vystavené exponáty predstavujú či už sériovo vyrábané predmety, alebo originály, prototypy a modely.

Ako prebiehal ostatný ročník súťaže vyhlásený začiatkom minulého roka a aké sú výsledky? V I. kategórii sériovo vyrábaných úžitkových predmetov a šperkov súťažili 8 výrobcovia s 54 predmetmi. Do II. kategórie originálov, prototypov a modelov prihlásilo 65 autorov 206 súťažných predmetov. Spolu teda súťažilo 73 autorov s 260 súťažnými produktmi, ktoré môžu

návštevníci vidieť na výstave. Do súťaže sa zapojili študenti stredných odborných škôl drevárskeho zamerania a škôl úžitkového výtvarníctva z celého územia Slovenska, študenti vysokých škôl, dizajnéri i samostatní autori a výrobcovia. Súťaže sa zúčastnilo aj 7 autorov z Českej republiky.

Druhý februárový týždeň sa stretla odborná porota, ktorá vybrala s prihlásených prác tie najlepšie. Predsedom poroty bol Štefan Schneider, ktorý pracuje ako vysokoškolský pedagóg na Katedre dizajnu nábytku a interiéru Drevárskej fakulty Technickej univerzity vo Zvolene. Ďalšími členmi boli: Anna Chlupová z Ústredia ľudovej umeleckej výroby, Margita Michlíková zo Slovenského centra dizajnu, Tibor Uhrín - vedúci Katedry dizajnu na Fakulte umení Technickej univerzity v Košiciach a Ladislav Klíma zo Sloven-

ského technického múzea v Košiciach. Zväz spracovateľov dreva Slovenskej republiky (ZSD SR) zastupoval generálny sekretár Peter Zemaník. Predmet na ocenenie si vybrala aj šéfredaktorka časopisu Informácie, vydavateľstva Yudiny Eva Bodnárová.

V I. kategórii získal 1. cenu Michal Hanula z Ružomberka za nádoby vyrobené tradičnou tokárskou technikou. Druhú cenu získala Janka Matyašová z Pravenca za kancelársky set a šperkovnicu v tvare pyramídy. Tretia cena putuje do Košíc Pavlovi Lopuchovskému za hodinky – letokruhy. V II. kategórii získali prvú cenu vtáčie búdky študentov Školy úžitkového výtvarníctva Josefa Vydru z Bratislavy, druhú priečku obsadila kolekcia mís pod názvom Dúha z mís študenta Branislava Chylu zo Školy úžitkového výtvarníctva v Ružom-

berka, tretiu cenu získala kolekcia drevených pánskych motýlikov zo Strednej odbornej školy drevárskej vo Vranove nad Topľou. Uznanie si odniesla študentka Technickej univerzity vo Zvolene Petra Kazíková za prenosné stolovanie pre dvojicu HOP –ŠUP. Cenu primátorky mesta Zvolen získali náhrdelníky Slzy študentky ŠUV J. Vydru Bratislava Kristíny Franóovej. Cenu ZSD SR dostala sada pre kreatívnu bodotlač BODO vyrobená na Strednej odbornej škole drevárskej v Liptovskom Hrádku a cenu vydavateľstva YUDINY získali študenti SOŠ drevárskej vo Vranove nad Topľou za drevenú eleganciu – pánske motýliky.

Porotou vybrané súťažné predmety si môžu návštevníci Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene pozrieť na výstave Etudy z dreva XVI. – Drevené úžitkové

predmety a šperky a pokochať sa krásou rôznorodých druhov dreva pretvorených do rozmanitých zaujímavých, originálnych, tvarovo variabilných, veľmi dobre remeselne ale i dizajnérsky zvládnutých úžitkových predmetov a šperkov. Otvorenie výstavy bolo spojené s oficiálnym vyhlásením výsledkov súťaže a slávnostným odovzdaním ocenení tým najlepším. Pred otvorením výstavy si mohli navzájom skonfrontovať svoje názory účastníci súťaže s členmi hodnotiacej poroty. Počas výstavy prebieha anketa O najkrajší úžitkový predmet a šperk návštevníka výstavy. Príďte sa aj Vy pozrieť a vybrať si ten svoj naj... Výstava potrvá do 31. marca 2015.

Mária Rošková
Lesnícke a drevárske múzeum

Lesníci ovládli nákupné centrá

Pestovať sadeničky, sadiť stromy, vychovávať les, približovať drevo, ba dokonca ho manipulovať a nakladať na kamióny prišli lesníci prvý marcový týždeň do banskobystrickej Európy. Lesnícke uniformy, vôňa dreva, dobrá atmosféra a hlavne priestor, ktorý dýchal prírodou a lesom prilákal za dva dni naozaj veľké množstvo malých i veľkých zvedavcov.

Dva dni strávené podávaním informácií o fungovaní lesa, význame starostlivosti o lesy tak, aby splňali požiadavky súčasnej konzumnej spoločnosti a vysvetliť to malým i veľkým okoloidúcim dalo vážne zabráť. O to ťažšie, že niektorí obyvatelia si prišli vyliat svoje srdce a obviňovať nás lesníkov z likvidácie práve toho krásneho lesa, ktorý desaťročia zdobil ich okolie. Úspechom bolo, že pod farchou reálnych argumentov, aspoň niektorí uznali, že viac, či menej za to, že sa drevo z lesa vyváža, môžu práve ich každodenné potreby. Však trh je postavený na dopyte a ponuke. Na vysvetlenie stačilo len pár dobre mierených otázok: Koľko vecí vo vašej domácnosti je vyrobených z dreva alebo papiera? Ktorých z týchto vecí

sa dobrovoľne vzdáte – aby ste zachránili strom? Bude to kuchynská linka, rôznych nábytkov ako posteľ, stoly, stoličky, alebo to budú knihy, časopisy...? Prestanete bývať v domoch, pri ktorých stavbe sa používa drevo alebo prestanete využívať mosty, pri ktorých stavbe je drevo ako materiál nevyhnutný. Vzdáte sa drevených hračiek, preliezok a lavičiek v oddychových zónach a vymeníte ich dobrovoľne za betón, kov a plast?

Na druhej strane sa o dobrú atmosféru postarali tí najmenší. Neboli to len

triedy, ktoré sem prišli v rámci vyučovania, či už prírodovedy alebo krúžkov, ale boli to aj rodičia s deťmi, ktorí k nám zavítali zo zvedavosti. Informácie o tom, že mŕtvy les produkuje veľké množstvo skleníkových plynov (oxidu uhličitého), ktoré počas svojho rastu zabudováva do drevenej hmoty, prekvapilo aj učiteľov. Je pravda, že ak v lese padne strom a rozkladá sa – okolité stromy dokážu unikajúce látky využiť pre svoj rast. Lenže v prípade, že padne naraz obrovské množstvo stromov a začne hromadný rozklad dreva a uvoľňovanie látok vznikajúcich v procese rozkladu – tak máme na krku ekologickú katastrofu, o ktorej „ekológovia“ radšej mlčia.

Ale aj tak najväčšou odmenou za to, že sme boli celé dva dni zatvorení v nákupnom centre, bola radosť detí z hier, z ich úspechov pri plnení rôznych zaujímavých úloh alebo radosť pri výrobe rôznych vecí z prírodných materiálov. A okrem toho si domov odniesli množstvo zaujímavých zážitkov a hier, ktoré vyplnia ich voľný čas.

-as-

So stratami sa počíta!

Účastníkov zimného lesníckeho prechodu preverila nepriazeň počasia

„So stratami sa počíta!“, toto slovné spojenie si iste pamätá každý, kto absolvoval základnú vojenskú službu. A nebolo tomu inak ani počas lesníckeho zimného prechodu južnou časťou Kremnických vrchov. Nepriaznivé počasie, hustá hmla, dážď a odmák, to všetko spojené s meteorologickou výstraha druhého stupňa pred nárazovým vetrom sa podpísali pod výrazné straty účastníkov 37. ročníka tohto podujatia. Dobrou správou je, že ich tentokrát nemuseli hľadať príslušníci horskej služby ale ich počet bol výrazne nízky už na štarte. Tam sa stretlo 20 účastníkov zo stovky očakávaných.

Už tradične sa druhú januárovú sobotu v raji bežeckého lyžovania na

Slovensku uskutočnil lyžiarsky prechod južnou časťou Kremnických vrchov na trase Kremnica, železničná stanica - Kremnický štít - chata Hostinec - sedlo Tri kríže - Sielnická poľana - Brestová -

ku ukážkovému počasiu.

Kováčová pri Zvolene.

Nepriaznivé počasie ešte viac upevnilo súdržnosť účastníkov, ktorí celú stredne náročnú 25 kilometrovú trasu išli viac-menej spolu, lebo v hmle by sa dalo ľahko zabúdiť.

Organizátori sa postarali nielen o úpravu, prejazdenie a vyznačenie trasy v teréne, ktorá vo väčšine kopíruje turistické značenie, ale aj o občerstvenie na chatách Hostinec a v Kováčovej. Dúfajme, že pri organizácii 38. ročníka bude organizátorom viac priat' aj samotná príroda a pripraví na oplátku ukážkové počasie.

Ivan Hanula, LDM Zvolen
(redakčne upravené)
Foto: Slavomír Frčka

Spoločná príručka pre lesných pedagógov krajín V4

Štátni lesníci z Maďarska, Poľska, Českej republiky a Slovenska pripravujú príručku pre lesných pedagógov, ktorá bude zameraná na organizáciu a aktivity viacdňových pobytov detí základných škôl. Príručka bude voľne dostupná na internetových stránkach všetkých partnerov a forma jej vypracovania umožní využívať jej obsah aj širokej verejnosti.

Projekt „Initial program of forest pedagogues' exchange“ (Pilotný program výmeny lesných pedagógov), spolufinancovaný z Medzinárodného vyšehradského fondu sumou 11 000 EUR, je prvopočiatkom v možnej budúcej výmene detí v rámci krajín V4 v zariadeniach lesnej pedagogiky. Do spolupráce sa zapojili poľské štátne lesy (Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych v Katowiciach), české štátne lesy (LESY ČR, s. p., KŘ Zlín), maďarská lesnícka štátna akciová spoločnosť obhospodarujúca Ipeľské lesy (IPOLY ERDŐ Zrt.) a samozrejme LESY SR, š. p. (GR a OZ Trenčín) ako vedúci partner projektu.

Kvalitatívny štandard vykonávania a dosahovania cieľov lesnej pedagogiky sa líši v každej krajine V4. V tejto súvislosti na základe získaných poznatkov z projektu bude vytvorená „Príručka lesného pedagóga v krajinách Vyšehradu“ (Visegrad Guide). Hlavným cieľom publikácie bude zvyšovať kvalitu a rozvíjať jednotný trend lesnej pedagogiky vďaka rozvoju vzdelávacích úloh a zároveň vychovávať deti a mládež prostredníctvom lesníkov, t.j. ľudí, ktorí sú profesionálne spojení s prírodou a prezentujú deťom zásady prírodných procesov tak, že pri rešpektovaní životného prostredia získajú poznatky o vyváženom vzťahu človeka a prírody.

Projekt odštartoval v dňoch 26.-28.01.2015 prvým workshopom v Poľsku. Počas trojdňového programu sa mohlo 32 účastníkov z krajín V4 zoznámiť so vzdelávacími zariadeniami a s verejnoprospešnými aktivitami lesníkov a lesných pedagógov v rámci štátnych lesov (Lasy Państwowe). Pozerať bolo čo, však poľskí lesníci a ich práca s verejnosťou má perfektné výsledky, keďže lesnícke povolanie je druhá naj dôveryhodnejšia profesia v Poľsku hneď po požiarnikoch. Po teore-

tických prezentáciách prác s verejnosťou nasledovali terénne ukážky práce lesných pedagógov v praxi. Pri lesnom centre environmentálnej výchovy „Leśny ośrodek edukacji ekologicznej - LOEE Lesnik“ bol vytvorený lesnícky náučný chodník osadený rôznymi informačnými tabuľami, ktorý poskytol výborný priestor pre demonštrovanie ukážok práce s deťmi, toho času s účastníkmi workshopu. Záver prvého dňa bol vyčlenený predstaveniu jednotlivých partnerov a partnerských krajín z lesníckeho pohľadu, pričom boli rozdiskutované rôzne formy vzdelávania detí a mládeže v lesnom prostredí. Druhý deň bol v znamení exkurzií do blízkych zariadení environmentálnej výchovy ako miest výkonu lesnej pedagogiky. Exkurzia do zubrej zvernice a vzdelávacieho zariadenia v Jankowicach – Nadleśnictwo Kobiór, kde cez národné významný druh zubra hrivnatého poukazujú na vzťah človeka a prírody. Očakávaným bodom programu bola návšteva účelového vzdelávacieho zariadenia na Nadleśnictwe v Katowiciach, kde v didakticko-multimediálnej učebni lesa mohli účastníci projektu zažiť búрку, vietor, dážď, nočnú oblohu, dúhu a rôzne iné efekty pri jednotlivých diorámach lesného prostredia a lesných živočíchov. Tretí deň sa uskutočnila návšteva účelového vzdelávacieho centra „LOEE Dzielec“ – Nadleśnictwo Wisła, kde prebehli vzdelávacie semináre, predstavenie realizovaných aktivít a priestorov centra.

V dňoch 18.-20.02.2015 pokračoval projekt druhým workshopom v Maďarsku. Partner z Ipeľských lesov, a.s. v rámci programu predstavil systém lesnej pedagogiky a environmentálneho vzdelávania mládeže vo svojej krajine. Prvým bodom programu bola prehliadka zariadenia lesnej školy Domszky Pál a praktiky lesnej pe-

dagogiky v lesnej škole Kemence s praktickými ukázkami vzdelávacích aktivít, na základe ktorých sú deťom predstavené zásady lesa a vzťahu les – človek. Druhý deň programu účastníci absolvovali terénnu exkurziu v ekoturistickom výletnom centre v Katalinpuszte, ktorá obsahovala prehliadku a informácie o náučných chodníkoch v okolí tohto zariadenia, ako aj metódy edukácie návštevníkov (výroba medu, ukážky včelieho úlu). Po prejdení náučného chodníka nasledovala prehliadka v súčasnosti realizovanej stavby detskej železnice a prehliadka zvieracieho parku v areáli zariadenia, ako aj ukážka voľnočasových aktivít pripravených pre deti (strelba z kuše, luku a pod.). Po presune do Vyšehradu nasledovala návšteva a prehliadka Vyšehradského hradu a predstavenie lesnej školy Madas László spojená s terénnou exkurziou po náučnom chodníku. Po terénnom programe nasledovala večerná pracovná časť prípravy maďarskej časti Vyšehradskej príručky. Tretí deň workshopu bol venovaný návšteve pedagogického centra lesnej železnice Királyré, ktorý bol spojený s terénnou exkurziou a ukážkou lesnej pedagogiky v národnom parku Dunaj-Ipeľ a návštevou múzea Börzsöny v Királyréte.

Posledný tretí spoločný workshop projektu sa uskutoční v dňoch 11.-13.03.2015 v Účelovom zariadení lesnej pedagogiky a rekreácie Antonstál, kde vedúci partner projektu pripraví program predstavenia lesnej pedagogiky na Slovensku a spoločne s českými kolegami návštevu účelových zariadení lesnej pedagogiky a environmentálnej výchovy v Českej republike.

Peter Kováčik
Odbor projektov EÚ

Príkladná zásluha slovenských lesníkov

Lesnícky náučný chodník J. D. Matejovic

Pamätná tabuľka J. D. Matejovic Brezno

Pamätník J. D. Matejovic v Slovenskej Lupči

Prameň J. D. Matejovic v Lesníckom skanzene vo Vydovskej doline

Pamätník v parku J. D. Matejovic v Banskej Bystrici

Slovenský národ a Horehronská obec, súčasná časť obce Čierny Balog Dobroč, dali svetú muža, ktorého si pripomíname od jeho smrti 18.1.1841 v Banskej Bystrici. Otec slovenských a európskych lesov s jeho celoživotným krédom a odkazom pre generácie hodnoty živej vody „Zachovajme lesy potomstvu.“ Tento veľikán národa, ktorého dostatočne uznáva celý svet, predbehol jeho dobu o čas generácií. My súčasníci zneeme jeho úrodu. Ochránár, ekonóm, muž vidieka, konania s časom budúcnosti, sociálneho cítenia a tvorivej práce obrovskej hodnoty. Krásne uvažujú v jeho rodnej obci v Čiernom Balogu – pripravuje sa výstavba pamätníka a žiada sa vydať široká publikácia – kniha o J. D. Matejovic.

Muž, ktorého pozná Európa, uctieva svet, je žiaľ na Slovensku dostatočne nevážený. Netreba zabúdať že národ, ktorý si necení a nepozná svoju históriu, je národ, ktorý nemôže nič dobré čakať do budúcnosti.

Krásnu výnimku, ktorú je potrebné celoslovensky nasledovať, ktorá z časti napráva túto krivdu, tvoria slovenskí lesníci. Patri im za to veľká vďaka, že vo svojom svete, kde niet výhovoriek, supľujú v oblasti propagácie významných slovenských osobností inštitúcie štátu a národa ako historicky ústav v akadémii vied (SAV), ministerstvo kultúry, školstva, Matica slovenská a ďalšie. Hanba a dôraz ich nevypelosti, pokriveným hodnotám a práce. Naopak, srdečná vďaka vám slovenskí lesníci, štátneho podniku LESY SR, aj vďaka časopisu, kde píšem. Sčasti vašou uvedomelostou zmývate už historickú hanbu štátu samotného. Mohol by som písať o zážitkoch, ktoré mám z poľovačiek po Kanade s priateľmi, ktorí sú milovníci lesa, poľovníci či zo skúseností, keď chodím aj po špeciálnych obchodoch pre poľovníkov, lesníkov, rybárov. Ďaleko od Slovenska ľudia z rozličných štátov sveta pri zmienke o Slovensku či Európe v súvislosti s lesníctvom začnú menovať otca európskych a slovenských lesov J. D. Matejovic. Iné národy poznajú J. D. Matejovic, a to nie len ich lesníci, ale aj samotná verejnosť. Na Slovensku sa však nedostal ani do prvej stovky významných Slovákov. Ešte raz hanba – tu spomenutým inštitúciám, najmä tým, ktoré patria štátu ako ministerstvo školstva, kultúry, SAV, Maticí slovenskej atď.... Porad il by som ochranárom na Slovensku, hoci tam nežijem už 35 rokov a som svetobežník, aby miesto neustávajúcích atakov na slovenských lesníkoch zamieril svoju pozornosť na osobu J. D. Matejovic. Bol to náš veľikán, ktorý bol prvý ochranár a konal v prospech slovenských lesov a prírody. Slovenskí lesníci, počnúc našim veľikánom a ďalšími, nám odovzdali lesy, aké patria medzi najlepšie v Európe. Kto robí, robí aj chyby a aj lesníci ich občas robia. Samozrejme aj oni majú na pamäti ochranu. Prekvapuje ma, ako Slovensko zamorili kadejaké kritizujúce spolky, inštitúcie rangu tretieho sektoru. Veľa krikú, činnosť minimálna a dotácie spoza hraníc, ktoré im prinášajú neúmerne veľké príjmy. Zodpovedne píšem slovenským lesníkom: „Vy ste bez krikľúňov. Kde ich bolo vtedy, keď vznikali dnešné unikátne lesy? Tie tvorili zodpovedne pracujúce generácie lesníkov, pretože toľko času potrebuje na rast jeden strom. A máme jedny z najzaujímavejších najkrajších lesov, ktoré uznáva svet. Ochranných krikľúňov vyzývam, zoznámte sa s jedným prvých ochrancov lesov a prírody, ktorým bol lesník. Šírte jeho dielo, odkaz, a tým pomôžte ďalším generáciám. Nehrajte sa donekonečna na spasiteľov a neútočte na každého. Je načase začať spolupracovať...“

S najkrajším pozdravom

*Pavol Datko
Ontario, Kanada*

Miesto posledného odpočinku J. D. Matejovic v Banskej Bystrici

Pamätník v Kováčovskej doline

Pamätníky J. D. Matejovic - Významné lesnícke miesto

Tabuľka označujúca miesto, kde stál rodný dom J. D. Matejovic

Pamätný kameň na Hornej ulici 2 v Banskej Bystrici

Pamätník J. D. Matejovic v Čiernom Balogu

Park J. D. Matejovic v Banskej Bystrici

Pár slov k televíznej relácii „Stromy zomierajú postojáčky“

Som si istý, že každý lesník, a to sú dosť tvrdí chlapi, ktorý sledoval dňa 15.1.2015 na TV-2 túto reláciu, mal slzy na krajíčku, a keď nezaplakal, tak aspoň sprostozahrešil.

V tejto relácii, v úlohe akéhosi moderátora, sprevádzal herec pán Latinák televízneho diváka cez tisíce hektárov slovenských ihličnatých lesov, ktoré „prefarbili“ zo zelenej na hnedú farbu. A keby len prefarbili; oni chúdeince úplne vyschli. Všetka česť pánu Latinákovi, ktorý sa v seriáli „Profesionáli“ predstavuje v úlohe policajta Hurku ako vynikajúci humorista, že tentokrát hovoril smrteľne vážne. Ono totiž pri téme o katastrofálnom stave slovenských smrečín, sa žartovať nedá...

mo lesníci upozorňovali na nebezpečenstvo veľkoplošného odlesňovania. Avšak nie za dlho si aj mocipáni uvedomili, že zásoby dreva v ihličnatých porastoch sa rapídne míňajú, holých stráni pribúda a že drevo predsa musí znova rásť. A aké? No predsa to žiadané kvalitné, smrekové, ktoré aj najrýchlejšie rastie a prinesie ekonomický úžitok. A tak sa začalo „sadiť“. Prakticky iba smrekom, v hustom sponce, čo sa najmarkantnejšie prejavilo v podtatranskej oblasti. Márne lesníci znova upozorňovali, že les musí byť zmiešaný, výškovo diferencovaný. Drevárska „lobby“, s výraznou podporou štátnej moci, prsadila svoje. Takže nie lesníci sú zodpovední za smrekové monokultúry, ako im to na vrub

Podme ale k meritu veci. Potrebná je však aspoň veľmi stručná genéza vývoja tohto stavu, v akom sa väčšina slovenských smrekových lesov nachádza. Možno povedať, že v minulosti na väčšine rozlohy ihličnatých lesov, pri zanedbateľnej výške ťažby (okrem malej rozlohy, kde boli lesy exploátované pre účely baníctva a hutníctva/, rástli zdravé a odolné porasty s ideálnou architektúrou interiéru lesa a so svojou „železnou“ zásobou chrobáčka lykožrúta. Aj nápor na tieto lesy zo strany abiotických činiteľov vietor, sneh/, nebol taký intenzívny ako je to teraz, keď nás čochvíľa kvária orkány s nežnými menami ako sú „Žofia“, „Paulína“, ďalej extrémny počasia, kyslé dažde a podobne.

Potom ale prišiel raketový rozvoj industrializácie a drevo, hlavne ihličnaté – smrekové sa stalo div že nestrategickou surovinou. A začal sa, ako sa hovorí, rúbať hlava-nehlava na veľkých plochách. Dar-

prišívajú tzv. „ochranári“.

Čas bežal, mladiny smrečín utešene rástli, stromky s rovnakou výškou, akoby ich jedna mater mala, s ťažiskom v hornej polovici kmeňa, sa v hustom zápoji drali za svetlom a časovaná bomba začala tikať, keď sa začali čoraz častejšie hlásiť dovtedy nevídané víchrice. A tak prišla v máji 2004 víchrica s názvom „Žofia“, kde ľahli na obrovských plochách tatranské smrečiny, a tiež okolie Pilska a Babej hory. V polámaných a vyvrátených porastoch sa vďaka našej, cteným parlamentom schválenej debilnej legislatíve, zakázalo lesníkom spracovať kalamitu a na zemi ostalo ležať nepredstaviteľné množstvo drevnej hmoty, rádomo pár miliónov. Márne lesníci varovali, že hrozí akútne nebezpečie premnoženie lykožrúta a po „zožratí“ kalamity bude nasledovať atakovanie ešte stojacích zdravých porastov. Na varovanie lesníkov, „odborníci“ tzv. ochranári pri-

tom bohorodne prehlasovali, že žiadna hmyzová kalamita nehrozí, a že príroda si s chrobákom za 2-3 roky sama poradí. V rozmedzí rokov 2005 – 2011 bolo na zemi ponechané a znehodnotené viac ako 2,3 milióna m³ dreva. Podľa zákona o ochrane prírody by v každej inej krajine to bolo klasifikované ako trestný čin, za ktorý by niekto musel niesť zodpovednosť ale aj trestnoprávne dôsledky. Aj u susedov, v Českej republike dalo Ministerstvo životného prostredia v máji 2013 návrh na schválenie do parlamentu povolenie na spracovanie lykožrútom napadnutých stromov v najprísnejšej zóne ochrany v NP Šumava. Ale u nás, keď lykožrút „zožral“ Tichú a Kôprovú dolinu, mal voľný prístup do ďalších zdravých smrečín. A tomu všetkému sa s vylúčením chorých mozgov dalo zabrániť. Aj v Tatranskej Javorine, kde v roku 2004 boli smrečiny ako zázrakom vetrom ušetrené, následne inváziou lykožrúta bolo za 10 rokov zničené v bezzásahovej zóne 390 ha a 170 ha v okolí.

Príkladom neslýchanej arogancie „tiež ochranárov“ je napríklad i to, že v minulom roku 2014 po májovej veľkej vetrovej kalamite, napriek neblahým skúsenostiam z roku 2004 a s absolútnou absenciou pocitu zodpovednosti za zničené smrečiny, s bezhraničnou aroganciou znovu prehlasovali, že kalamitu treba nechať ležať a bezzásahové zóny ešte viac rozširovať!!!

Potešiteľné je, že spomenutá TV relácia už snáď konečne preberie zo stavu otupenosti mozgov aj laickú verejnosť, ktorá doposiaľ po sústavnom vymývaní mozgov „ochranármi“, zazerala na lesníkov ako na „lesovrahov“, ktorí rúbu naše lesy, sú príčinou kalamít, povodní atď., atď., a že si aj táto nečinná verejnosť položí otázku, kto je za to zodpovedný a či bude za to potrestaný. Keďže ale „na Slovensku je to tak“, tak veru asi nik. Túto tému by si mal všimnúť aj pán generálny prokurátor.

Jozef Bacúr

Život so znamením dravcov

Poľovačka s „flintou“ je dodnes jeho láska, ale „poľovačka“ s fotoaparátom v prírode má pre neho neopísateľné čaro. Študoval na lesníckej odbornej škole, bol členom prvého sokoliarskeho krúžku na Slovensku a táto jeho záľuba ho spolu s fotografovaním sprevádza takmer celý život. Vďaka nej už pár desaťročí zastáva rôzne funkcie v rôznych organizáciách venujúcich sa problematike sokoliarstva. V nasledujúcich riadkoch vám prinášame rozhovor s viceprezidentom Slovenského klubu sokoliarov **Tomášom Krivjanským**.

Pochádzate z lesníckej rodiny alebo máte poľovnícke korene?

Ani jedno ani druhé! Otec bol šofér ČSAD a neskôr zámočník ČSD. Mama pracovala ako upratovačka. Spolu s o dvoma rokmi starším bratom Ferom sme jej pomáhali, najmä počas zim nosiť drevo, uhlie a vynášať popol z kachlí.

K lesom som pričuchol už ako „prvák“ vďaka staršiemu bratrancovi Milanovi v mojom rodnom meste Michalovce. Často ma brával na hríby pod Vihorlat a rybačku na Ondavu a Laborec. Jeho zásluhou som sa stal lesníkom a profesionálne strelcom – poľovníkom. Zo srdca ďakujem Milanovi, že sa mi koníček stal povoláním. Nie mnohí z nás majú to šťastie v živote.

Od roku 1956 sme bývali s rodičmi v Poprade. Vďaka podpore Ing. Alojza Jakubíka, riaditeľa LZ Hrabušice som začal s lesárčinou v krásnom kúte Slovenska už ako 15-ročný praktikant. Spolu s bratom, ďalej Milanom Sarnovským a neskôr spolužiakmi Mirom Haščákom a Ing. Lacom Jendráľom sme v Slovenskom raji robili studničky. Na vydlabané pne storočných jedlí sme osádzali viac ako metrové klobúky, ktoré sme farbili načerveno s bielymi bodkami. Dodnes mám pred očami takmer tristo členné stádo huculov, ktoré nás podvečer pri studničke pod Veľkou Poľanou išlo udupať. Tam na rúbani na posede nad Poľanou, obďaleč lesníckeho baráku, v ktorom sme bývali na „týždňovky“, vidali sme ráno aj večer srnčie aj vysokú. Pri studničke sme našli aj stopy

medveďa. Takže moje lesnícke aj poľovnícke korene sú v Slovenskom raji.

Viem o Vás, že máte viacero zaujímavých koníčkov. Ako ste sa dostali k sokoliarstvu?

Na „lesníckej učňovke“ v Revúcej sme sa spoznali s Ivanom Marošim. Na lesníckej „odbornej“ v Liptovskom Hrádku sme spolu bývali na jednej izbe. Tu sa spojili naše prvé koničky. Ivanove sokoliarstvo a moje fotografovanie, ktorému ma priučil ďalší spolužiak Ladislav Pavle. S Ivanom nám to vydržalo podnes. V L. Hrádku vznikol aj prvý sokoliarsky krúžok na Slovensku, ale aj v bývalom Československu (obr. 1). Publikoval som o ňom v PaR aj Myslivosti v roku 1964 a pokračujem dodnes.

Riadením osudu sme po vojenčine spolu s Ivanom so sokoliarstvom pokračovali vo Zvolene. Ivan ako študent, a ja ako asistent v Arboréte Borová hora pri VŠLD Zvolen. Neskoršie počas taxácie aj na ÚV SPZ v Bratislave som sa ešte aktívne venoval sokoliarstvu až do roku 1987. Rodina, ale najmä pracovné vyťaženie vedúceho odboru strelectva mi neumožnilo v sokoliarstve ďalej pokračovať (obr. 2). Na popud Antona Moravčička, prezidenta klubu som sa k sokoliarstvu vrátil v roku 2007. Po odchode do dôchodku a návrate z Rakúska na Slovensko sa znova zapojil aj Ivan Maroš. Spolu sa snažíme o napredovanie sokoliarstva u nás, ale aj vo svete.

Práca s operenými dravcami iste prináša množstvo zaujímavých a aj nepredvídateľných situácií. Máte nejaký zážitok, na ktorý dnes s úsmevom spomínate?

Máte nejaký zážitok, na ktorý dnes s úsmevom spomínate?

Bolo by ich na samostatnú knihu. Napríklad: - pri výcviku prepichol orol skalný Ivanovi dľaň pazúrom (1964); - pri vybraní z voliéry, „podarilo“ sa mi chytiť orla kráľovského iba za jednu nohu. Druhým mi šiel priamo do tváre. Od krku, chrbta až po zadok, zlikvidoval môj novučičký „šuštiak“ dovezený z Poľska. Skončil v blízkom kontajneri. Potom sme v klubovni, obaja s orlami na rukách (Ivan so „skalákom, ja s kráľovák“) založili v prítomnosti riaditeľa Ing. Kalužu sokoliarsky krúžok pri ZOO v Bratislave. Predsedom sa stal Marián Poliak (1964); - Boli sme s MUDr. Jiří Brdičkom a jeho synom Ivanom pri Brne

na ukázkovom love (obr. 3). My traja z L. Hrádku sme museli prespať v hoteli. S dravcami v rukách sme sa ledva vtesnali do malého výtahu. Vtáky sa ocitli nebezpečne blízko seba. Jastrab s voľnejším pútkom zasekol pazúry sokolovi lastovičiarovi do hrude. Chvála Bohu sa z poranenia vystrábil (1965); - počas maturitného týždňa sme Ivanom krúžkovali sokola rároha na Silickej planine. Asi 40 metrov na skale si sadám vedľa čiperného „hniezdoša“ s prekvapením, že je sám. Kotúha malá! Pustil sa mi pazúrikmi ostrými ako ihlič-

ky do ruky, až som pustil lano. V poslednom okamihu som ho zachytil špičkou „vibramky“. Nastala úporná snaha nestrátiť lano z topánky, dočiahnuť najdlhšiu halúzku v hniezde, a pritiahnúť lano v previse k sebe. Podarilo sa! Potom aj zmaturovať! Inakšie tam sedím asi dodnes (1966); - podobnú situáciu som zažil s Petrom Blaškom pri krúžkovaní „hniezdoša“ orla skalného pri Liptovskej Osade. Namiesto lana sa na príkrom svahu podal asi o meter nižšie smrek, ktorý sme opreli o skalú. Po ňom som vyliezol na hniezdo.

Nakoniec som musel skočiť dole do jeho koruny v takmer 25 metrovej výške (1973). Ďalším zážitkom bráni rozsah nášho rozhovoru.

Napísanie jednej knihy zaberie autorovi veľa času. Koľko kníh z Vášho pera ste už pre priaznivcov sokoliarstva pripravili a vydali?

Keď píšem, tak strávim za monitorom 10 až 12 hodín denne. Niekedy aj do tretej v noci. Som „nočný vták“. Ako sova. Vtedy mi to „páli“ lepšie. Potom dospávam. Niekedy aj do obeda.

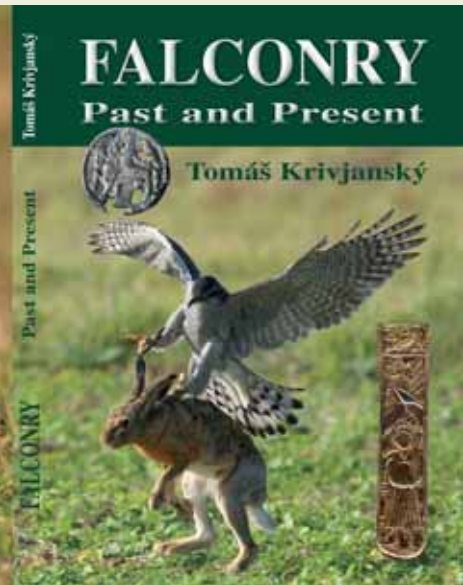
SOKOLIARSTVO 1. diel, História sokoliarstva (obr. 4) som písal dva roky (2005-7) a 2. diel, Naše dravce a sovy (obr. 5) tiež (2007-9). Obe vydal Ing. Miroslav Mračko, vydavateľstvo EPOS. Od roku 2005 mám v počítači rozpracovaných asi 200 strán 3. dielu s pracovným názvom Výcvik dravcov, ktoré priebežne doplňujem.

Ktorú vašu knihu si najviac ceníte a čím je pre vás taká výnimočná?

Ďalšie dva roky (2012-14) mi trvalo doplnenie kapitol aj fotografií, a napísa-

Obr. 6

nie novej kapitoly z histórie. Napísal som aj súčasnosť sokoliarstva v čs. na Slovensku a vo svete. Popísal som a bohato fotograficky zdokumentoval zasadnutia IAF

– International Association for Falconry and Conservation of Birds of Prey spojené s lovmi na Slovensku vo Vrbove pod Vysokými Tatrami a v Horných Salibách r. 2010; v Spojených Aarabských Emirátoch (SAE) r. 2011; v Holandsku r. 2012 a v Katare r. 2014. Pokračoval som svetovými festivalmi sokoliarstva v Anglicku r. 2007 a 9 a SAE r. 2011. Celé som to dal preložiť do angličtiny a sám vydal a vytlačil v EPOSE s názvom FALCONRY Past and Present (obr. 6). Pre mňa, ale aj pre čitateľov na celom svete, je výnimočná historickým textom a kvalitnými, prevažne mojimi fotografiami. Kto sa chce dozvedieť o mne a mojich knihách viac môže na: <http://www.krivjanský.sk>, kde si ich môže priamo kúpiť: <http://eshop.krivjanský.sk/>.

Obr. 4

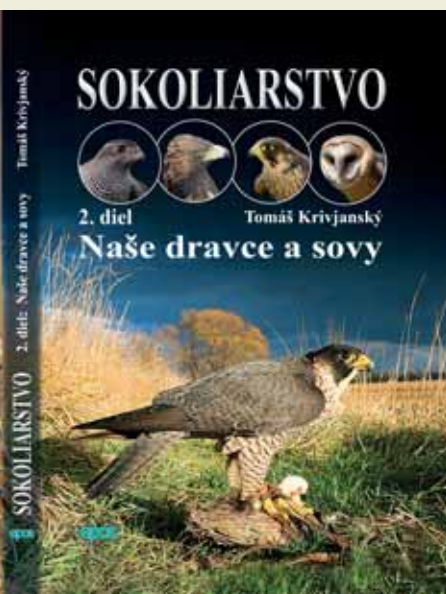
Medzi množstvom publikácií, ktoré venujete problematike sokoliarstva, som našla na knihu Poľovnícke strelctvo. Čo vás viedlo k napísaniu tejto knihy?

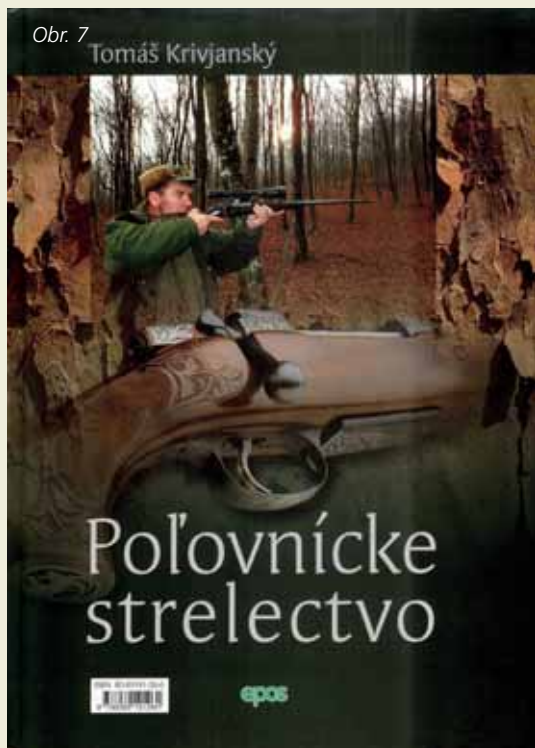
Celoživotná prax a skúsenosti s poľovníctvom a strelctvom od mojich 15- rokov života.

Od roku 1975 som bol členom odborovej komisie Federálneho ministerstva všeobecného strojárnenstva ČSSR pre odbory 545 + 546 poľovnícke a športové zbrane, strelivo a balistika. V roku 1990 som bol menovaný Federálnym úradom pre normalizáciu a meranie v Prahe za člena hodnotiteľskej komisie č. 34, ktorá bola zriadená pri štátnej skúšobni č. 202, Strojárskom skúšobnom ústave v Brne pre odbory výrobkov 545 + 546. Pri práci v komisii som spolupracoval s Československou skúšobňou zbraní a streliva pre civilnú potrebu v Prahe, pod vedením Ing. Zdenka Faktora a Ing. Jiřího Křížeka. S Presným strojárnenstvom v Uherskom Brode, Zbrojovkou v Brne, Blanickými strojárňami Sellier & Bellot, n. p., vo Vlašimi, ale najmä s Výskumnovo-vývojovým ústavom Závodov všeobecného strojárnenstva (VVÚ ZVS) vo Vlašimi. V rokoch 1976 a 1977 som spolupracoval na úlohách Ranivost guľovníkových striel a Vplyv prekážky na dráhu strely guľových zbraní (Ing. Pastorek – Švejda, PaR 6-7/1979).

Obr. 5

Spolu s Ing. Vojtechom Križanom a Ing. Jiřím Poncarom som publikoval v časopise Poľovníctvo a rybárstvo (PaR) seriál „Zbrane a strelivo“ (č. 8/1977-12/1982). Poľným hospodárom Slovenského poľovníckeho zväzu, PR ŠL a spolužiakom som zaslal 1042 dotazníkov, v ktorých sa vyhodnocovali zásahy od parožia (škrabnutie, odstrelenie), hlavy, oka, krku, chrbtice (v kohúti-

strelectvo (2002-5, obr. 7). S jej lektorom a priateľom Ing. Jiřím Poncarom, vedúcim konštruktérom bývalej Zbrojovky Brno sme ju spoločne preložili aj do češtiny (2005-7, obr. 8). Môžem sa pochváliť, že kniha je veľmi žiadaná na slovenskom, ale aj českom trhu. Preto uvažujem aj s jej doplnením a novým vydaním.

ku, v strede, vzadu, škrabnutie trňa, tesne pod ňou), kolena, lopatky, stehna, komory, na mätko (pečeňový, ľadvinový, slezinový) a anál. Vyhodnotené dotazníky som odoslal do Vlašimi, kde slúžili ako štúdijný materiál pri vývoji nových striel do guľovníc.

K päťdesiatke mi dcéra so zaťom kúpila Olympus. Teraz mám druhú generáciu FUJI XS-1, ktorý bol vyhlásený za najlepší digitálny kompakť roku 2012 a syn mi na Vianoce venoval CANON G5. Z mojich ceľoživotných skúseností s fotografovaním

O strelectve som publikoval odborné články v PaR č. 12/1974-4/1990. Ďalej v číslach PaR 5/1986-6/1990 som publikoval seriál „Naši majstri strelby“.

Pod vedením prof. Ing. Jozefa Škultétyho som spoluautorom heslá zo strelectva v knihe Slovenské poľovnícke názvoslovie (druhé vydanie 1985).

Pod vedením doc. Pavla Helľa, CSc. sme spoločne s Ing. Vojtechom Križanom spoluautormi hesiel z poľovníckeho strelectva v Poľovníckom náučnom slovníku (1988).

K napísaniu knihy nemalou mierou prispeli rady a skúsenosti lesníkov, poľovníkov a špičkových poľovníckych strelcov na Slovensku, Čechách, ale aj v Európe, získané počas takmer 20-ročného pôsobenia na poľovníckom zväze. Napriek tomu, že som najprv začínal s „pernatými strelami“ – publikovaním v časopisoch o sokoliarstve, viac svojho života som venoval „oloveným strelám“, čo som zavŕšil uvedenou knihou Poľovnícke

striel (2002-5, obr. 7). S jej lektorom a priateľom Ing. Jiřím Poncarom, vedúcim konštruktérom bývalej Zbrojovky Brno sme ju spoločne preložili aj do češtiny (2005-7, obr. 8). Môžem sa pochváliť, že kniha je veľmi žiadaná na slovenskom, ale aj českom trhu. Preto uvažujem aj s jej doplnením a novým vydaním.

striel (2002-5, obr. 7). S jej lektorom a priateľom Ing. Jiřím Poncarom, vedúcim konštruktérom bývalej Zbrojovky Brno sme ju spoločne preložili aj do češtiny (2005-7, obr. 8). Môžem sa pochváliť, že kniha je veľmi žiadaná na slovenskom, ale aj českom trhu. Preto uvažujem aj s jej doplnením a novým vydaním.

striel (2002-5, obr. 7). S jej lektorom a priateľom Ing. Jiřím Poncarom, vedúcim konštruktérom bývalej Zbrojovky Brno sme ju spoločne preložili aj do češtiny (2005-7, obr. 8). Môžem sa pochváliť, že kniha je veľmi žiadaná na slovenskom, ale aj českom trhu. Preto uvažujem aj s jej doplnením a novým vydaním.

Spomenuli sme už viacero zaujímavých aktivít, ktoré sú časovo istotne náročné. Máte ešte iné záujmy, alebo Vám už na iné neostáva čas?

Poviem to takto. Poľovačka s „flintou“ je dodnes moja láska, ale „poľovačka“ s fotoaparátom v prírode je pre mňa neopísateľné čaro. Pri písaní kníh som sa zasa stal otrokom počítačov a počítačových programov, ktoré som sa musel naučiť, aby som dokázal knihu napísať a čiastočne aj zalomiť. Podotýkam, že ešte v roku 2000 som vedel iba dvomi prstami „do-bať“ do písacieho stroja. Odttedy takto doberem do klávesnice, pri ktorej som už vymenil tretí počítač aj monitor. Ak mi začína z toho všetkého „šibať“, tak sa vyberiem na prechádzku do najbližšej prírody alebo na posed. Veľakrát aj bez zbrane, ale s fotoaparátom. Veľmi ma vie potešiť pozvanie priateľov na spoločnú poľovačku na diviaky.

Medzi iné záujmy patrí sledovanie parkúrov (skoky na koňoch) syna Juraja s partnerkou Aďou. Nesmiem obísť ani občasnú aktivitu s vnúčencami. Od dcéry Zuzky so zaťom Raštom vnuci Filip, Hugo (13) a Šimon, Leo (9). Od syna Juraja s Aďou vnuk Oliver (6,5 roka) a vnučka Marína (1 rok).

Viem o Vás, že ste viceprezidentom Slovenského klubu sokoliarov. Čo nové priniesla táto funkcia do Vášho života?

Funkcionárčiť som začal v roku 1970 ako predseda sokoliarskeho strediska po Mariánovi Poliakovi v Bratislave. Ako jeden zo zakladajúcich členov Slovenského klubu sokoliarov pri ÚV SPZ v Bratislave som na ustanovujúcej schôdzi na VŠLD vo Zvolene začínal v rokoch 1971 až 73 s funkciou ekonóma. V rokoch 1973-75 som bol predsedom a v rokoch 2007-12 znovu ekonómom klubu pri SPZ. Od roku 2012 po vzniku nového klubu som jeho viceprezident.

Každá funkcia prináša okrem veľa práce a skoro žiadnej „pláce“, aj veľa nových priateľov. Ďalej prináša nové poznatky, poznávanie nových, zaujímavých ľudí ako aj poznávanie nových krajín a svetadielov. S uspokojením konštatujem, že mne sa toto všetko splnilo vrchovato. Nielen vďaka funkcií, ale najmä zásluhou mojich kníh, ktoré sú vo svete veľmi cenené a vyhľadávané. Veľkou odmenou za vynaloženú prácu bola pre mňa účasť na spomínaných zasadnutiach IAF, ale najmä úplne sponzorovaná 10 dňová účasť na svetových festivaloch sokoliarstva v Spojených arabských emirátoch v rokoch 2011 a 2014.

Ďakujem za rozhovor

Anna Sliacka

Ing. Dr. Ján Tuzson

145. výročie narodenia zakladateľa arboréta v Kysihýbli

Túto jar si pripomíname 145. výročie narodenia významného lesníka, Ing. Dr. Jána Tuzsona, pre nás dôležitého tým, že na prelome 19. a 20. storočia z pozície adjunkta Ústrednej lesníckej výskumnej stanice pri Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici sa stal zakladateľom arboréta v Kysihýbli.

Narodil sa 10.5.1870 v Cenade (Szászcsanak) v Sedmohradsku. Študoval na gymnáziu v Budapešti a Sibiu (1887), pokračoval na Lesníckom odbore Banskej a lesníckej akadémii v Banskej Štiavnici (1890). Ďalej pokračoval v štúdiu lesníckej botaniky na univerzite v Mníchove, Zürichu a Lesníckej akadémii v Mariabrunne (1896 - 1897). Doktorom filozofie sa stal na univerzite v Kluzi (1899). Vykonával študijné cesty na Balkán i do východnej a severnej Európy.

Lesnícku prax začal vykonávať ako taxátor na lesných úradoch v Žarnovici a Banskej Bystrici (1890 - 1893). V rokoch 1894 - 1904 bol asistentom na Katedre zariaďovania lesov na banskoštiavnickej akadémii a súčasne od 15.7.1898 adjunktom Ústrednej lesníckej výskumnej stanice pri Akadémii. V rokoch 1902 - 1904 tu prednášal aj botaniku ako mimoriadny profesor.

Je zakladateľom Lesníckeho arboréta v Kysihýbli pri Banskej Štiavnici. Pripravil jeho založenie, viedol v ňom prvé výsadby, najmä cudzokrajných drevín.

Nabádal k zalesňovaniu Uhorskej nížiny. Bol výborným botanikom, z toho titulu v rokoch 1904 - 1918 prednášal anatómiu rastlín, systematiku rastlín a technickú mykológiu na Polytechnike, neskôr na Univerzite v Budapešti, najprv ako adjunkt, od roku 1914 ako mimoriadny profesor, od roku 1918 ako riadny profesor. V rokoch 1918 - 1940 bol prednostom novozriadeného Ústavu botaniky a fyto geografie v Budapešti.

Zaoberal sa anatomickým zložením lesných drevín, mykológiou vo vzťahu k lesným drevinám a hubovými nákazami drevín. Neskôr sa venoval rastlinnej systematike, fyto geografii a rastlinnej paleontológii. Skúmal príčiny hniloby buka a možnosti konzervovania bukového dreva, o čom aj publikoval vedeckú prácu, najmä v súvislosti s výrobou železničných podvalov. Písal o škodcoch semenáčikov v lesných škôlkach, o anatómii lesných drevín, o hnilobe a konzervovaní bukového dreva a fosílnnej flóre Uhorska a vydal dvojzväzkovú učebnicu systematickej botaniky (1911).

Roku 1932 založil periodikum Index Horti Botanici Universitatis Budapestiensis. Redigoval zborník o rastlinstve Veľkej uhorskej nížiny (22 zväzkov). Od roku 1909 bol členom korešpondentom Uhorskej akadémie vied, členom výskumnej komisie Ministerstva pôdohospodárstva, výboru Krajinského lesníckeho spolku a členom Predsedníctva Prírodovednej spoločnosti.

V roku 1940 išiel na dôchodok. Zomrel 18.12.1943 v Budapešti.

Viliam Stockmann

Prečo mám rád les?

Ing. Peter Dragúň

Žijeme zaujímavú dobu. Namiesto originálov nám stacia náhražky. Do jedla si pridávame umelé chute, ženy sa krášia umelými nechtami, riasami, tvary si vyplňajú jedmi, silikónmi. Mnohým to vyhovuje. Ušetria čas, námahu. Aj ilúziu lesa si môžete navodiť rôznymi vôňami i zvukmi. Zavriete oči a cez vaše zmysly vnímate imitáciu lesa. Raz, dvakrát, desaťkrát to isté. Originál je o niečom inom. Les je neopakovateľný, vždy iný. Raz je hustý, tmavý. Skryje vás pred nečasom, ochráni od nepohody. Niekedy je krásne vyčistený s mohutnými jedincami. Na jeho podloží kvitnú kvety, rastú chutné hriby i lesné plody. Umierajúce stromy sú živnou pôdou pre nové. Mení sa s ročným obdobím. Chráni nás pred povodňami. Skrýva v sebe život. Je radosťou vidieť veľkú srstnatú zver, započúvať sa do spevu vtákov. Počúvať vo vetre šum konárov. A čo tak chytať na telo kliešte, strhávať tvárou pavučiny, byť cvičným terénom pre mravce a inú háved? Aj to je les. On nebol stvorený len pre ľudí. My sme jeho návštevníkmi. Majme k nemu úctu i k jeho obyvateľom. Rešpektujme sa navzájom. Ako turista rád chodím do prírody. Väčšinou sú to hory a tie sú u nás zalesnené. Čerpám v nich pokoj i silu do života. A na otázku – prečo som turista – mám jednu odpoveď. Pretože les.

Peter Dragúň,
predseda Klubu slovenských turistov

Vývoj lesného hospodárstva v Uhorsku v Rakúskej monarchii

Obdobie od bitky pri Moháči (1526) po dualizmus (1867) (3. časť)

Slobodný obchod a doprava dreva pltením

Krajinský snem vydal r. 1638 zákon č. 65/1638, ktorý sa týkal pltenia dreva najmä po Váhu (liptovských pltníkov), ale aj po Hrone a stanovil, že aj predchádzajúci zák. č. 42/1625 týkajúci sa slobodného obchodu a dopravy dreva po Hrone sa má dodržiavať. Vyzval úradníctvo banskobystrickej komory, aby neprekážalo voľnej plavbe dreva po Hrone. Rovnako aj úradníkom Hlohoveckého hradu a Šintavy uložil, aby pltníkom z Liptova, Turca a Trenčína neprekážali pri doprave plti po Váhu.

Viazanie plti na Váhu

Kráľovské pokyny

Ferdinand III. oznamuje r. 1653 komorskému vicegrófovi v Banskej Štiavnici, že drevárski a uhliarski majstri poškodzujú v obvode Banskobystrickej komory lesné porasty pri uhliškách a na plochách, kde prebieha ťažba dreva. Napriek tomu, že Dvorská a Uhorská komora už robia opatrenia na odstránenie týchto nepríjemností, kráľ vydáva tieto pokyny:

- 1) Banskobystrická komora nesmie dovoliť rozširovanie doterajších pastvín.
- 2) Nesmie sa pripustiť klčovanie kalamitných plôch, na ktorých boli porasty zničené víchrinou, alebo lesným požiarom.
- 3) Komorské orgány nesmú od poddaných vyžadovať práce, ktoré nie sú povinné robiť.
- 4) Držanie kôz a dobytky v lesoch sa zakazuje. Tento zákaz sa týka aj komorských úradníkov.
- 5) Treba zabrániť páchaniu lesných škôd poddanými susedných panstiev.
- 6) Pochôdzku lesov v obvode Banskobystrickej komory nech robia zástupcovia Kremnickej a Banskoštiavnickej komory raz v roku – v júli a auguste, kedy sa dá najlepšie kontrolovať vypaľovanie a klčovanie lesa. Za vykonanie týchto pokynov je zodpovedný komorský vicegróf.

Prvý odborný lesnícky spis

Za prvú odbornú lesnícku prácu v Uhorsku možno považovať spis uhorského autora Michala Oroshegyiho – Deáka zo Sedmohradska „O užitočnosti jedľo-

vého a smrekového dreva“, ktorý vyšiel v roku 1656 v Levoči. V spise autor poukazuje na plytvanie drevom a vyslovuje obavu z úbytku lesov.

Povinnosti komorského lesmajstra

Panovník Leopold I. (1657 – 1705)

Leopold I. Habsburgský

vydal r. 1662 špeciálne predpisy pre odbor lesníckej služby pre komorského lesmajstra pri banskobystrickej komore. Povinnosti lesmajstra podrobne upravuje lesný poriadok. Podľa neho musí lesmajster dávať bedlivý pozor na zverené lesy, často v nich cestovať a prezeráť ich. O výsledkoch referovať správcovi komory. Lesmajster mal dozeráť na pridelených štyroch hájnikov, či riadne chodia do lesa, a či o všetkom podávajú správu. Lesmajster musel hneď na jar po zmiznutí snehu zariadiť, aby boli rúbaniská pripravené a vyznačené na ťažbu. Má povinnosť dohliadnuť na to, aby boli bane a huty dostatočne zásobené drevom a drevným uhlím a vykonať opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov. Doterajší lesmajster Michal Fischer, súčasne hutník dozeral aj na huty, musí o všetkom podávať správy prefektovi Banskobystrickej komory.

Podľa inštrukcie Leopolda I. sa hutnému inšpektorovi prikazuje spolupracovať s lesmajstrom, musia sa postarať o včasné plavenie dreva, o stále zásoby na skladoch dreva pri Horných a Dolných hrabliach a o včasné zabezpečenie stavebného dreva, trávov, reziva a pod. na správe hrablí. Činnosť lesmajstra a hutného inšpektora musí byť v absolútnom súlade. V dôležitých veciach sa majú spoločne obrátiť na prefekta Banskobystrickej komory, ktorý v danej veci rozhodne.

Dohoda komposesorov Chminianskej Novej Vsi

Komposesori Chminianskej Novej vsi a obce Svinia zanedbali a devastovali svoje lesy, preto pred šarišským župným notárom uzavreli r. 1669 dohodu o tom, že za hájené vyhlasujú svoje ihličnaté a listnaté dubové porasty v chotári obce Chminianska Nová Ves. Neslobodne v nich ťažiť drevo ani páliť uhlie a vápno. Ak niekto bude potrebovať pre vlastnú potrebu stavebné drevo, možno ho ťažiť s vedomím ostatných komposesorov. Rovnako les na rozhraní Svinej a Medzian sa pre-

hlasuje za hájený. Zakazuje sa v ňom ťažba dreva i pasenie kôz. Podobne sa zahajuje aj ihličnatý les v chotári obce Jarovnice. Napokon sa všetkým poddaným zakazuje používanie lipového dreva na rezbárske účely. Na výnimky z tohto ustanovenia je potrebný súhlas všetkých komposesorov. Za porušenie tohto poriadku sa určuje pre komposesorov pokuta 25 fl., iným osobám z radov poddaných 1 - 6 fl., podľa toho či budú pristihnúť v lese pešo, alebo s vozom, či dobytkom.

Dohoda o breznianskych lesoch

Dohoda uzavretá r. 1674 medzi mestom Brezno a Banskobystrickou komorou, zastúpenou prefektom Jánom Jurajom Schulczom o lesoch na breznianskom území stanovila v 8 bodoch nasledovné:

- 1) Škody, ktoré napáchali obyvatelia mesta Brezno v lesoch rezervovaných pre Banskobystrickú komoru na breznianskom území sa mesto zaväzuje uhradiť v troch splátkach.
- 2) Na zamedzenie podobných škôd do budúcnosti, vykonajú zástupcovia mesta a komory obhliadku a richtár sa postará o vymáhanie škody od vinníka. Z pokuty dostane polovicu Komora a druhú polovicu richtár.
- 3) Ak sa brezniansky richtár nepostará o nápravu, zaplatí do rúk komorských činiteľov pokutu vo výške šľachtického homágia (t.j. 100 fl.).
- 4) Užívanie lesov pre vlastné potreby breznianskych obyvateľov sa síce zaručuje, ale tak, aby to neohrozilo záujmy bystrickej Komory, t.j. hladkého plavenia dreva do Banskej Bystrice. Preto bolo rozhodnuté, že z užívania lesov sa vylúčia porasty priamo gravitujúce ku Hronu.
- 5) Pre ťažbu piliarskeho a stavebného dreva sa pre mesto i pre Komoru vymedzia určité lesné čiastky. Meštaniam však nesmú drevo predávať pre cudzích.
- 6) Brežňania môžu vo svojich lesoch slobodne pásť dobytok, pokiaľ to neohrozí vývoj lesných porastov. Avšak salaše nesmú stavať v blízkosti hájených porastov.
- 7) Pre lepšiu spoluprácu mesta a Komory, mesto i naďalej zabezpečí dvoch hájnikov súčasne určí svojich zástupcov do komisie, ktorá bude sledovať situáciu v lesoch.
- 8) Bez osobitného písomného súhlasu Komory mesto nesmie odtiaľ prijať do meštianskeho zväzku nijakého drevárskeho majstra ani drevorubača. Naproti tomu Komora vráti mestu desiatok na vydržiavanie tunajšieho farára.

Generálny mandát panovníka, kráľa Leopolda I.

Kráľ Leopold I. vydáva r. 1680 generálny mandát úradným činiteľom a obyvateľom uhorských banských miest a okolitých panstiev, v ktorom sa hovorí o nadviazaní na banský a lesný poriadok a viaceré mandáty predchádzajúcich panovníkov, ktoré neboli dodržiavané. Zo správy kráľovských komisárov vyplýva, že v lesoch sa stále zle hospodári, vrchnosti i poddaní v nich svojvoľne ťažia, ba predávajú drevo aj Turkom do nimi okupovaných častí Uhorska. Lesné porasty sa nestačia obnovovať a hrozí preto ujma kráľovskej komore i súkromným ťažiarom. Panovník preto dôrazne žiada dôsledné dodržiavanie lesného poriadku, do šesť týždňov od publikovania tohto

dreva spôsobovalo kolísanie stavu vody, zvyčajne sa splavovalo dvakrát do roka na jar a na jeseň, keď bol dostatok vody. Trasa kanála bola cca 17 km.

Modernizácia ťažby i varenia soli, zaplavenie bane v roku 1752 a napokon aj vlastná amortizácia dopravného kanálu si vyžiadali v rokoch 1819 – 1821 výstavbu nového plavebného kanála.

Inštrukcia o ochrane lesov

Prefekt Oravského komposesorátneho panstva Ondrej Pongrácz, vydal roku 1715 slovensky písanú Inštrukciu o ochrane lesov zameranú proti poškodzovaniu porastov a exploatačným ťažbám. Na jej základe už v období 1715 – 1723 zinventarizovali oravské lesy. Obmedzené boli

Mapová skica lesov pri Solivare s trasou plavebného kanála

generálneho mandátu odstrániť z uvedených lesov stáda oviec a kôz a zamedzenie akýchkoľvek iných škôd. Komory v banských mestách a Úrad hlavného komorského grófa dostali príkaz, aby účinne zasiahli pri porušovaní lesného poriadku.

Vybudovanie kanálu na dopravu dreva v Solivare

Postupne boli lesy v okolí Solivaru vyťažené do tej miery, že jeho nedostatok ohrozoval prevádzku v solnej bani i vlastné varenie soli. Komisia kráľovskej Dvorskej komory preto navrhla stavbu splavného kanála na dopravu dreva do varní. Jeho stavba sa začala realizovať v roku 1691 od Sigordu do Solnej Bane. Výstavbu plavebného kanála viedol lesmajster Štefan Jordan, ktorý dal najprv upraviť výškové a smerové koryto potoka Delňa až po Dulovu Ves. Drevo sa plavilo potokom Delňa a od Dulovej Vsi, odkiaľ pokračovalo do Solivaru novopostaveným kanálom na pilotových podperách, ktorý sa pred vyústením delil na dva úseky v tvare písmena „V“. Na Delni pred vtokom do umelého kanála bolo koryto prehradené hrablami na zachytávanie plaveného dreva, usmerňovaného prostredníctvom stavidla do kanála. Problémy splavovania

holorubné ťažby a v hospodárskych operáciách sa predpisovali maloplošné tmavé rúbane. Lesy boli rozdelené na kmeňové, pastvové a palivové. Na základe tejto dispozície zostavili v rokoch 1715 – 1723 prvý podrobný popis lesov a vykonali prvú revíziu lesov Oravského komposesorátu. Tieto revízie sa potom pravidelne opakovali.

Zákon o poľovníctve a vtáčníctve

Panovník Karol III. (1711 – 1740) vydal zák. článok č. 22 /1729 uhorského snemu o poľovníctve a vtáčníctve s ochrannými prvkami (20.11.). V článku sa hovorí o zamedzení neprístojností páchaných na zverí najmä poddanými, ktoré sa rozširujú i na mešťanov, nešľachticov a cudzincov žijúcich v Uhorsku v 13 bodoch:

- 1) Zakazuje sa týmto poddaným i mešťanom držať poľovné psy.
- 2) Šľachtici nemajú obmedzené svoje poľovné právo vo vlastnom revíre.
- 3) Platí právo šľachticov na slobodnú poľovačku a vtáčníctvo i naďalej.
- 4) Ak však bola zver poranená v nehájenej časti lesa, možno ju prenasledovať i do hájeného lesa a odtiaľ ju ziať.
- 5) Ak psy pri poľovačke vniknú do zakázaného revíru, môže ísť poľovník za nimi,

aby ich privolať späť, nie aby tam pokračoval v poľovačke.

- 6) Bažanty a jarabice neslobodno strieľať na území, kde sa o ne stará držiteľ pozemku.
- 7) Táto úprava platí len pre lesné plochy, nie pre polia.
- 8) Tam kde nie sú lesy, ale len trstie a háje, ale žije tam vysoká a čierna zver tam táto úprava platí tiež.
- 9) Na zamedzenie škôd na poľných kultúrach zakazuje sa šľachticom a zemepánom držať anglické psy, tzv. stavače.
- 10) Vymedzuje sa obdobie ochrany pre zver v dobe jej rozmnožovania, napr. jeleň od 15.9. do soboty pre Turícami, jelenice od 6.1. do 23.8., danielice od 1.3. do 15.5.
- 11) Osoba, ktorá sa dopustí zakázanej poľovačky, zaplatí pokutu vo výške 3 ťažkých hrivien, náhrady za zabitú zver a uhradí procesné trovy v konaní pred slúžnym.
- 12) Cieľom úpravy výkonu poľovníctva a vtáčníctva je zvýšenie stavu poľovnej zveri. Preto panovník na žiadosť uhorských stavov vydá v tejto veci nariadenie i pre vojsko.
- 13) Uhorské stavy veria, že príslušníci vojska budú príslušný bod regulamentu rešpektovať.

Užívanie lesov v chotári obce Úhorná

Barón František Andrassy prepúšťa r. 1742 do užívania mediarskemu podniku v Smolníku do užívania svoje lesy v chotári obce Úhorná. Ide o lesy v štyroch dolinách: Podpálenica, Pudziaz, Pudlonazová a Nad-Layazova za týchto podmienok:

- 1) Mediarsky podnik v Smolníku môže ťažiť v uvedených lesoch a vyťažенú hmotu odvieť, kdekoľvek to bude potrebovať.
- 2) Andrassyho poddaní v Úhornej nesmú v týchto lesoch ťažiť drevo pod pokutou 12 fl.
- 3) Keby si niekto nárokoval vlastníctvo týchto lesov, proti tomu sa Andrassy zaväzuje súdne zakročiť.
- 4) Dobu ťažby nemožno predvídať, preto môže kráľovský erár ťažbu rozdeliť na taký počet rokov, aký uzná za vhodné.
- 5) Za kráľovský erár sa zaväzujú zástupcovia mediarskeho podniku v Smolníku Ján Ternyev a Juraj Ernest Multz, že zaplatia za uvedenú oprávnenie Františkovi Andrassyemu 500 rýn.fl. Súčasne ubezpečujú rodinu baróna Andrassyho, ako dedičných pánov hradu a panstva Krásna Hôrka, že po vyťažení týchto lesov, nebude si kráľovský fiškus na ne robiť nijaké vlastnícke nároky.
- 6) Pri výbere robotníkov k ťažbe dreva, páleníu a doprave drevného uhlia dá smolnícky podnik prednosť obyvateľom Úhornej, ktorým bude vyplácať mzdy podľa rovnakej tarify ako iným robotníkom. Keby príslušníci rodiny Andrassyovcov, alebo ich poddaní potrebovali z erárnych lesov stavebné drevo, toto im smolnícke orgány na požiadanie poskytnú.

(Úryvok z autorom pripravovanej publikácie „Dejiny lesníctva na Slovensku“)

Viliam Stockmann

V znamení paroháčov

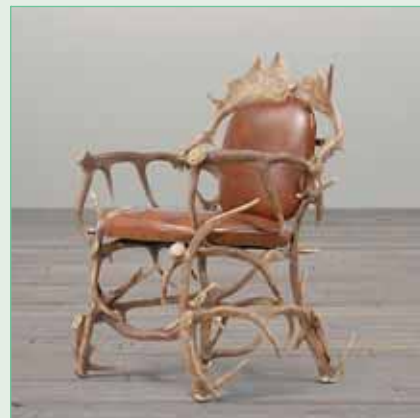
„Nie sú parohy ako parohy“... iste to poznáte. A čím väčšie, tým lepšie. Aj o tom by sa dalo diskutovať v parohárni, inak nazývanej miestnosti ženatých mužov. Ale už dosť bolo dvojzmyslov. Obdobie kedy najmohutnejšie jelene zhadzujú svoje majestátne parožie sa blíži ku koncu. Do lesov vyrážajú hľadači týchto pokladov. A nie sú to však len poľovníci. Nájst parožie šesťnásťoráka je snom skoro každého milovníka lesa. Tá radosť z takéhoto objavu je neopísateľná. Ale pozor! V prípade, že nie ste členom poľovného združenia alebo osoba oprávnená na ich zber, neostáva vám nič iné, len sa naň porezať a maximálne si tento nález odfoťiť.

Z parožia boli nástroje a ozdoby vyrábané už za čias lovcov a aj v súčasnosti sa využíva nielen vo forme ozdôb a dekorácií. Okrem rukovätí nožov a menších výrobkov, ako gombíky, poľovnícke boľa, otvárače, vývrtky, svietniky, sa parožie používa napríklad pri výrobe nábytku a svietidiel. Priestor doplnený kreslami zo zhodov majestátnych jeleňov alebo danielov vyvolá v pozorovateli úžas. A to nehovoriac, ak ide o vyrezávané zhody danielov. Na nich nechá oči každý, ale najmä ten, kto vie, že vyrezávanie do parožia je veľmi jemná práca a používajú sa na to špeciálne zubárske vrtáky.

A teraz, nech sa páči, stačí sa pohodlne usadiť.

Lesu a lovu zdar!

-as-

Drevené autíčka

Hračka je fenomén, ktorý ovplyvňuje každého človeka od útleho veku a nenechá ho chladným ani v dospelosti. Osobitnú kategóriu tvoria drevené hračky. Pomaly môžeme už len nostalgicky spomínať na drevených koníkov, bábiky,

jeho vlastnosti najvhodnejším materiálom na výrobu hračiek. Naši predkovia to vedeli, pretože boli nerozlučne s prírodou spojení, mali cit pre materiál, a preto aj drevené hračky majú na Slovensku bohatú tradíciu.

Na tradíciu výroby drevených hračiek nadviazala v 90. rokoch 20. storočia aj firma BIBZA výroba dreveného tovaru s.r.o. v Turčianskych Tepliciach. Začiatky tejto firmy siahajú do roku 1943, keď Samuel Bibza postavil továreň na nábytok. Zo začiatku bola továreň zameraná na výrobu športových potrieb, ležadiel a záhradných stoličiek. Od roku 1948 sa za-

lo sveta v roku 1997 a hneď sa aj začala realizovať. Časť produkcie sa predávala na Slovensku a časť putovala za jeho hranice. Avšak výroba netrvala dlho. Zahraniční odberatelia odstúpili od zmlúv a slovenský trh ešte nebol celkom pripravený na tento typ hračky. Určite sa však nájdú na Slovensku domácnosti, v ktorých sa tieto autíčka nachádzajú. Malú kolekciu, určenú pre deti nad päť rokov, máme aj my v Lesníckom a drevárskom múzeu vďaka súťaži Etudy z dreva. Drevené autíčka si zasúťažili v úvodnom - nultom ročníku súťaže, ktorá sa konala v roku 1998 pod názvom Súťaž o naj... drevenú hračku. A boli úspešné. Ako jediné boli ocenené v I. kategórii sériovo vyrábaných hračiek. Nákladné auto, hasičské auto, formula a traktor s vlečkou sú vytvorené z polyfunkčných hracích prvkov rôznych tvarov a veľkostí, ktoré sú vyrobené z prírodného bukového dreva. Niektoré prvky stavebnice sú povrchovo upravené morením žltou, zelenou, modrou a oranžovou farbou a

či kocky, s ktorými sa hrali naši rodičia. Drevená hračka akoby začala zapadať do zabudnutia. Pri návšteve obchodu s hračkami nás ohúri záplava, mnohokrát nekvalitných, pestrofarebných hračiek prevažne z plastov. Tie drevené nájdeme horko-ťažko, občasne s pomocou predavačky. Z celkového množstva hračiek je ich len maličká omrvinka skromne učpená v polici. A pritom drevo ako prírodný materiál je takmer nezničiteľný, čo znamená, že s hračkami sa môže hrať aj niekoľko generácií detí. Drevo je materiál spĺňajúci všetky kritériá na kvalitnú hračku. Okrem toho je veľmi príjemné na dotyk, a preto najvhodnejšie pre malé detské rúčky. Drevo je materiál, pri ktorom vnímame nielen farbu a textúru, ale aj jeho vôňu, teplotu a iné vlastnosti, ktoré pri dotyku s ním vytvárajú hrejivý pocit. Je to kus prírody pretvorenej do tak potrebnej veci akou je hračka, ktorá na dieťa pôsobí svojím tvarom, opracovaním, materiálom, povrchovou úpravou a technickým či dizajnerským prevedením. Učí dieťa poznávať svet okolo seba, prebúdzá v dieťati predstavivosť a pomáha rozvíjať motoriku. Drevo je pre

oberali výrobou postelí, neskoršie spálni a školského nábytku. Továreň bola v roku 1950 znárodnená a pričlenená k podniku Tatra nábytok v Martine. Postupne sa menil aj výrobný sortiment. Do roku 1960 vyrábali školské lavice a spálne, neskôr obývacie súpravy, z ktorých boli veľmi obľúbené súpravy LOTOS a ZARJA. Po roku 1989 bol závod v rámci reštitúcií vrátený pôvodným majiteľom, teda rodine Bibzovej, ktorá sa okrem iného venovala aj vývoju drevených hračiek. Postupne začala zaraďovať do výroby drevené divadielka, kolobežky a rôzne typy autíčok založených na rovnakých, vzájomne kombinovateľných prvkoch, z ktorých si dieťa môže zložiť rôzne typy dopravných prostriedkov. Klasickú drevenú hračku teda kvalitatívne posunuli už do modernejšej, dizajnerskej i konštrukčne prepracovanej polyfunkčnej stavebnicovej formy. Autormi myšlienky i návrhu série drevených autíčok sú Vladimír Ondřík z Turčianskych Teplic, Ing. Ján Murín zo Žabokriek a Ján Štubňa z Bratislavy. Konečná podoba návrhu uzrela svet-

dajú sa skladať a rozoberať pomocou dreveného skrutkovača. Dieťa si cvičí motoriku i cit pre farby, zapája svoju predstavivosť a pri hraní nadobúda manuálnu zručnosť. Veľká škoda, že tak dizajnérky, konštrukčne i remeselné prepracované hračky sa už nevyrábajú. Kolekciu drevených autíčok, ktorá je súčasťou drevárskej zbierky však budeme ochraňovať a príležitostne prezentovať, aby sa aj budúce generácie zoznámili s drevenými hračkami vyrábanými na Slovensku koncom 20. storočia.

Mária Rošková
LDM Zvolen

Milé deti,

aj do lesov už pomaly prichádza jar a rovnako ako iní zimní spáči a ja opúšťam svoju zimnú skrýšu a idem si hľadať potravu. Dúfam, že sa vám skladačky mojich kamarátov páčili. Dnes som si pre vás pripravil bludisko a nejaké zaujímavosti o mojom kamarátovi medved'ovi hnedom. A keďže som veľmi zvedavý, ako ste sa zlepšili v kreslení, pripravil som si pre vás súťaž o **Najkrajší obrázok medved'a hnedého**. Svoje kresbičky s kupónikom a správne vyplneným bludiskom mi posielajte do 30. apríla na adresu: LESY SR, š.p., Námestie SNP 8, 975 66 B. Bystrica.

sahuje hmotnosť od 100 až po 350 kg. Medvede hnedé sú silne stavané s typickým svalnatým hrbom v oblasti lopatiek. Vo voľnej prírode sa dožívajú 25 rokov, v zajatí o niečo viac. V zime, počas nedostatku dostupnej potravy prečká až šesť mesiacov v brlohu počas tzv. nepravého zimného spánku. Kvôli tomuto zimnému spánku, počas ktorého samice vrhajú mláďatá, sa musí intenzívne vykrmovať od jari do jesene. Medved' hnedý je všežravec s nezatahnutelnými pazúrami vyhrabáva koreňky alebo hľuzy, v prípade dostupnosti konzumuje aj mäso.

Jazvec Mišo

Medved' hnedý

Dospelý medved' dorastá do dĺžky od 2 do 3 m, chvost meria 5 až 20 cm a do-

Zasmejte sa

Aký je rozdiel medzi svedkom, súdnym znalcom a ústavným sudcom?

Svedok je osoba, ktorá udalosť videla, ale nerozumie jej. Znalec nič nevidel, ale rozumie tomu. Ústavný sudca je človek, ktorý nič nevidel, ničomu nerozumie, ale o všetkom rozhoduje.

Veverička sa pýta Medved'a.

- Medved' hádaj, čo mám v pästičke?
- Oriášok?
- Nie!

- Medved' hádaj, čo mám v pästičke?
- Veľký oriešok?
- Nie!
- Kríč!

Správa: Polícia zatkla podozrivého z predaja tabletiiek na udržanie večnej mladosti. Ide o recidivistu trestaného za tento čin v rokoch 1836, 1912 a 1988.

Stretnú sa dvaja starí známi a jeden z nich je super nahodený. Nový oblek, kravata, drahý kabát, topánky a kufřík z krokodíla. Ten druhý sa ho pýta:

- Asi sa ti dobre darí, keď si chodíš taký vyobliekaný.
- Ale vieš, otvoril som si taký malý butik.
- Héj, a s čím?
- Normálka, so šperhákom.

Blondínka si kúpila v záhradníctve kríky a stromy, ale po niekoľkých mesiacoch sa na nich objavili škvrny a začali im opadávať listy. Odstrihla ich a odniesla do záhradníctva, aby zistila, čo je to za chorobu.

- „To je bežný problém, “ - povedal predavač, keď si vetvičky pozrel.
- A čo to presne je?
- „Jeseň.“

Uveríte?

Budú na strednom Slovensku pobeťovať už len biele srnky?

Biele veveričky, kamzíky, ježkovia, mloky... už nie sú na Slovensku až takou raritou ako by sa mohlo zdať. Preto, ak vás prekvapí stádo bielych srn pasúce sa na oziminách na strednom Slovensku, mali by ste sa viac pozeráť okolo seba. Počet albinov v posledných rokoch výrazne narastá. A tak aj tí, ktorí prírodu sledujú napríklad len z okna vlaku alebo bezpečia svojho auta, sa s nimi budú stretávať čoraz častejšie. Čo sa za posledné desaťročie zmenilo? Čím je táto genetická mutácia podporovaná, keď sa objavuje so železnou pravidelnosťou? Albinizmus nie je vždy výhrou. To, čo v zimnom období vhodne dopĺňa mimikry, v priebehu iných mesiacov viac púta pozornosť a zo zvierata robí nielen výnimočne vzácneho jedinca – vzácnu trofej pre lovca a viditeľnejšiu korisťou pre predátorov. A aké sú vyhliadky do budúcnosti? Budú po našich lesoch pobeťovať stáda bielej srnčej zveri? Vedecké odhady na rok 2025 v zastúpení albinov u monitorovanej divoko žijúcej populácii srnčej zveri sa varovne približujú k hodnote až 7 %.

Naše zariadenia

V regióne Horný Zemplín v Laboreckej vrchovine nájdete chatu Krosna, ktorá poskytuje ubytovanie pre 10 návštevníkov. Vybavenie chaty: elektrina, ústredné kúrenie, akumulácia pece, sporák, studená a teplá voda, elektrický bojler, splacho-

vacie WC, sprchovací kút, kuchyňa a spoločenská miestnosť s krbom. Vybavenie kuchynky: kuchynská linka, chladnička, jedálenský riad, rýchlouhriadič, mikrovlnná rúra, elektrický sporák. Izby sú vybavené tečúcou vodou, sprchovacím kútom, WC. Stravovanie je možné individuálne, alebo v reštaurácii mimo objekt. Najbližšie stravovacie zariadenie, ako aj potravinový obchod sú vzdialené 3 km v Koškovciach. Pri chate sa nachádza vonkajšie ohnisko.

V rámci letných športových aktivít sa môžete venovať lesoturistike a cyklistike. V zimnom období je okolie vhodné na bežec-ké lyžovanie. Na jazdové lyžovanie môžete využiť lyžiarske strediská v Chlmci, Danovej a Borove. Ak sa chcete venovať kultúrne

Chata Krosna

– poznávacím aktivitám, okolie do vzdialenosti 30 km poskytuje široké možnosti. Renesančný kaštieľ v Humennom postavený na mieste stredovekého vodného hradu je národnou kultúrnou pamiatkou a sídlom Vihorlatského múzea. Brekovský hrad, kto-

rého ruiny možno už zďaleka vidieť pri ceste medzi Strážskym a mestom Humenné. Postavili ho v 13. storočí ako strážny hrad a spolu s inými blízkymi hradmi - Jasenov, Vinné, Čičava patril do sústavy hradov na Uhorsko – Poľskej ceste. Jasenovský hrad je zrúcanina hradu na zalesnenom chrbte Humenských vrchov zhruba 4 km na juh od Humenného. Vznikol pravdepodobne po vpáde Tatárov v 13. storočí. Viniansky hrad je zrúcanina gotického hradu pri obci Vinné v okrese Michalovce. Postavený bol na sopečnej kryhe na južných výbežkoch Vihorlatských vrchov. Čičava je zrúcanina hradu, ktorý stojí na návrší Ondavskej vrchoviny nad obcou Sedliská. Hrad bol postavený v 14. storočí.

Milan Longauer

Sninské rybníky sa nachádzajú v doline Bystrého potoka vo vzdialenosti 3 km od mesta Snina. Najnovšou turistickou atrakciou je nové biokúpalisko. Kúpať sa môžete aj na Vinianskom jazere, Zemplínskej Šírave a Veľkej Domaši. Z

prírodných zaujímavostí stojí za pozornosť Morské oko, v minulosti nazývané Veľké Vihorlatské jazero. Je najväčšie jazero Vihorlatských vrchov a výnimočné svojím pôvodom, polohou, fyzikálno-chemickým a biologickým režimom. Leží pod Sninským kameňom v katastri obce Remetské Hámre, v nadmorskej výške 619 m n. m. a dosahuje hĺbku až 25,1 m. Morské oko je veľkou zvláštnosťou slovenskej prírody. Na ochranu prírodných hodnôt a krás bolo jazero spolu s okolitými lesmi v roku 1984 vyhlásené za štátnu prírodnú rezerváciu, v súčasnosti je to národná prírodná rezervácia v celkovej výmere 108,48 ha.

Obec Koškovce leží v údolí rieky Laborec, obklopená vrchmi Nízkyh Beskýd. História obce je doložená z roku 1543 ako Koskoc, neskôr ako Koskowcze. Koncom 17. storočia pat-

rila panstvu Humenné. V 18. storočí Csákyovcom, v 19. storočí Andrásyovcom. Obyvatelia sa živilí povozníctvom, dreverubačstvom, tkáčstvom a vyrábali drevené náradie. Jednou z dominant obce je nový kostol. V jeho interiéri sú vitrážové okná

akademického maliara Vincenta Hložníka. Starý kostol bol postavený v roku 1584 v románskom slohu. V 18. storočí bol barokovo prestavaný. Jeho dnešná podoba v klasicistickom štýle je zo začiatku 19. storočia.

Súťaž o najlepší recept z diviny

Redakcia časopisu Lesník vyhlasuje súťaž o Najlepší recept z diviny o zaujímavé knižné ceny. Svoje recepty s fotografiou posielajte do 31. marca mailom na adresu: anna.sliacka@lesy.sk alebo poštou na adresu: redakcia časopisu Lesník, LESY SR, š.p., Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica. Nezabudnite uviesť Vašu poštovú adresu, na ktorú zašleme malý darček.

Receptár

Daniel na horčici

Postup prípravy:

Danielie alebo muflónie mäso odobľáme a nakrájame na 3 cm plátky, mierne naklepeme a potrieme rozpušteným maslom. Potom necháme minimálne 5 hodín odležať v chladničke. Následne plátky osolíme, potrieme z oboch strán horčicou a posypeme korením. Plátky sprudka opečieme na masle, podlejeme svetlým pivom a zvoľna dusíme za občasného podlievania pivom. Výpek dochutíme mäsovým bujónom.

Podávame s opečenými zemiakmi alebo kašou, dusenou kapustou a knedľou, môžeme preliať rôznymi druhmi omáčok, prípadne majonézou, ktorú dochutíme pretlačeným cesnakom a bielym korením.

Dobrá chuť

Problémy ochrany lesa na Slovensku v roku 2014 a prognóza na rok 2015 (1/3)

ANDREJ KUNCA, MARCEL DUBEC, SLAVOMÍR FINDO, JURAJ GALKO, ANDREJ GUBKA, PETER KAŠTIER, BOHDAN KONÓPKA, ROMAN LEONTOVÝČ, VALÉRIA LONGAUEROVÁ, MIRIAM MALOVÁ, CHRISTO NIKOLOV, SLAVOMÍR RELL, JOZEF VAKULA, MILAN ZÚBRİK

Personálne zabezpečenie činnosti LOS

Plnenie úloh LOS zabezpečovala skupina 14 inžinierskych a 4 technických pracovníkov NLC-LVÚ Zvolen, Odboru ochrany lesa a manažmentu zveri vo Zvolene a Strediska lesníckej ochrannárskej služby v Banskej Štiavnici.

Inšpektori riešili základné problémy ochrany lesa vo vymedzených regiónoch. Každý podľa svojej odbornej špecializácie a odborného zamerania sa zapájal do riešenia rozsiahlejších, komplikovanejších, či špeciálnych ochrannárskejších problémov: **abiotické činitele, podkôrný hmyz, listožravý a cicavý hmyz, fytopatologické problémy škody zverou, burina, antropogénne činitele, lesné škôlky a GIS v ochrane lesa.**

Tabuľka 1. Počet akcií zabezpečovaných LOS za obdobie 1.1.2014 až 30.11.2014

Oblasť činnosti	Počet akcií
K 5. stupňu ochrany - NPR a PR	25
Poradenstvo-Les	65
Poradenstvo-Lesné škôlky	3
Monitoring lykožrúta smrekového, I. lesklého a mnišky veľkohlavej	2
MPRV SR	3
Stanoviská k pesticídom, skúšaniam prípravkov na ochranu lesa	8
Iné	29
Spolu	135

Náhodné ťažby

Náhodné ťažby v značnej miere ovplyvnila vetrová kalamita Žofia z 15.5.2014. Najviac kalamitnej hmoty vzniklo pri tejto udalosti v regiónoch Gemera, Nízkych Tatier a Vysokých Tatier. Spolu je odhadovaných 5,23 mil. m³ kalamitnej hmoty, z toho 3,15 mil. m³ v listnatých porastoch a 2,08 mil. m³ v ihličnatých porastoch. Na novo otvorených porastových stenách následne pribúdali vývraty aj v priebehu roka 2014. Predpokladáme nárast populácie podkôrných druhov hmyzu od roku 2015, odumieranie porastov po masívnom nálete imág podkôrných druhov hmyzu od roku 2016.

Vetrová kalamita Žofia z 15.5.2014

Intenzívne zrážky a silný víťor s rýchlosťou v nárazoch až 140 km/hod. spôsobili poškodenie ihličnatých aj list-

natých drevín. Z predbežných hlásení k 15.6.2014 objem poškodeného dreva z vetrovej kalamity bol 4 072 279 m³ v polovici júla NLC-ÚLZI Zvolen upravili toto číslo na 5,23 mil. m³. Približne 56 % pripadá na ihličnatú a 44 % na listnatú kalamitnú hmotu. Podiel zlomov a vývratov je približne 30:70, sústredenej a rozptýlenej kalamitnej hmoty 47:53. Z uvedených čísiel vyplýva, že ide o druhú najväčšiu kalamitu za posledných 20 rokov (najväčšia bola Alžbeta z 19.11.2004 s 5,3 mil. m³). Regionálne boli najviac poškodené porasty v okresoch Rimavská Sobota, Poprad, Brezno a Liptovský Mikuláš. Na internetovej stránke www.los.sk je zverejnené Usmernenie LOS k opatreniam ochrany lesa v oblastiach postihnutých touto kalamitnou udalosťou.

Ochrana lesa okolo území s 5. stupňom ochrany

Vo februári 2014 inšpektori LOS Banská Štiavnica posudzovali „Návrhy opatrení ochrany lesa okolo chránených území“ v zmysle Spoločného usmernenia z r. 2008 (<http://www.los.sk/spol.html>). Pre rok 2014 bolo zhodnotených a odsúhlasených „Návrhov opatrení ochrany lesa“ pre 46 chránených území (NPR, PR) od 25 subjektov.

Kalamita lykožrúta smrekového

Po extrémne teplom lete 2013 a teplej a suchej zime 2013/14 sa situácia so zdravotným stavom smrečín opäť zhoršila. V porastoch zostali do jari chrobačiare, ktoré niekedy nebolo možné identifikovať, pretože mali v zime stále zelené korney. Identifikované boli až v jarných me-

siacoch, kedy z nich začala opadávať kôra.

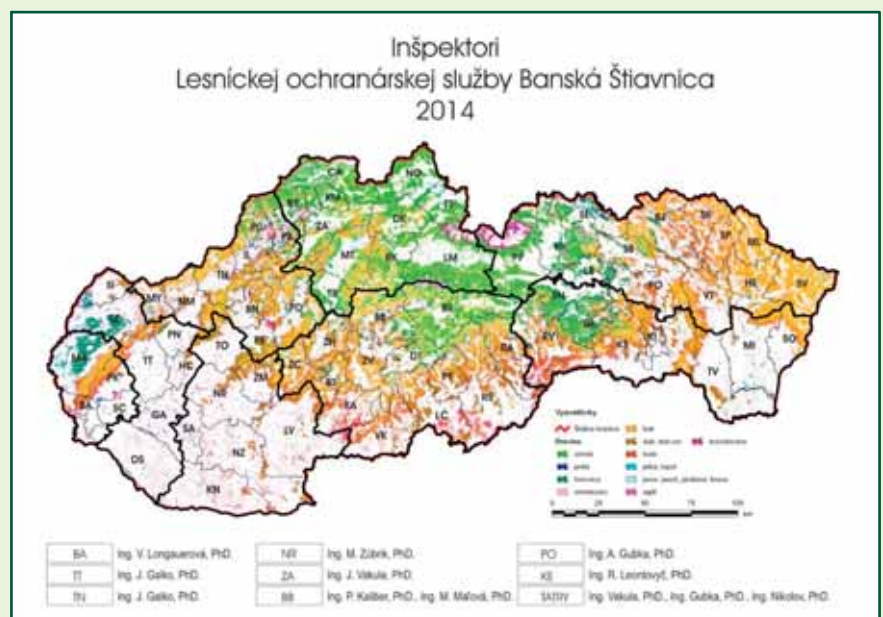
Jarné rojenie podkôrných druhov hmyzu (všeobecne) začalo skoro, v nižších polohách už od začiatku apríla. V stredných polohách Kysúc boli zaznamenané vysoké odchvy už v termíne 17.-27.4., keď len za týchto 10 dní odchvy lykožrúta smrekového dosahovali hodnoty až 5000 ks chrobákov na lapač. Najhoršia situácia pretrváva na Kysuciach, Orave, v Tatrách, na Hornom Považí a Liptove.

Po vetrovej kalamite Žofia pribudlo veľké množstvo atraktívnej hmoty pre podkôrný hmyz. Ak táto hmoty bola spracovaná až po naletení, ale zároveň ešte pred vyrojením chrobákov, stiahla sa z lesov veľká časť populácie nebezpečného podkôrneho hmyzu. V každom prípade predpokladáme, že situácia s podkôrnym hmyzom sa v najbližších rokoch zhorší!

Kalamity lykožrúta lesklého

Kalamitné premnoženie lykožrúta lesklého pretrvávalo aj v jarnom období 2014. Po diskusiách sme odporúčali, aby sa prerezávky a prebierky, po ktorých sa vypilená hmoty ponecháva v poraste a nie je možné ju bezpečne asanovať, vykonávali od augusta do decembra. Predpokladáme, že táto hmoty (aj tá spilená v decembri) do apríla nasledujúceho roka preschne natolko, že nebude vhodná pre vývoj lykožrúta lesklého, ktorý sa začne rojiť v polovici apríla. K lykožrútovi lesklému bolo vydané aj Usmernenie LOS, ktoré je zverejnené na: http://www.los.sk/pdf/usmer_pch.pdf.

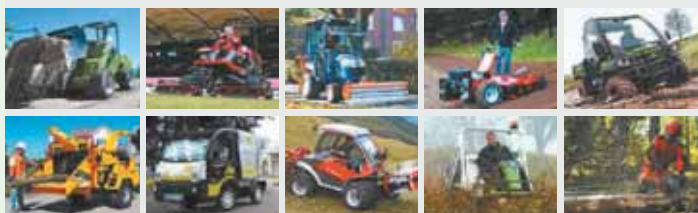
Andrej Kunca a kol.
NLC – Lesnícky výskumný ústav Zvolen

VYŠKOV 20.-21. 5. 2015
areál športovního letiště

3. ročník Mezinárodní odborné výstavy inovativních technologií pro péči o zeleň, dřeviny a veřejné plochy

PROFISTROJE CZ

Největší internetová databáze profesionální techniky v České republice

Zahradnická fakulta

GREEN

KOMUNÁLNÍ REVUE

Agrární Obzor

SILVARIUM.cz

LESNICKÁ PRÁCE

pro města a obce

OBEC & finance

Flicker

JCB

LUKRON

KRUMPHOLTZ

KIOTI

www.demogreen.cz

Životné jubileá

50 rokov

Ing. Halmo Andrej, technik, LS Duchonka – OZ Prievidza
Balucha Roman, technik, LS Nitrianske Rudno – OZ Prievidza
Mikula Milan, vedúci LO, LS Žilina – OZ Žilina
Čemanová Jana, účtovníčka – OZ Kriváň
Palko Jozef, vedúci LO, LS Poľana – OZ Kriváň
Henč Samuel, vedúci LO, LS Hnúšťa – OZ Rimavská Sobota
Ing. Mertoš Gabriel, vedúci LS Smolník – OZ Košice
Šipošová Marta, fakturant dreva – OZ Košice
Ing. Vertaľ Jozef, ekológ a verejný obstarávateľ – OZ Prešov

60 rokov

Gažo Štefan, vedúci LO, LS Dechtice – OZ Smolenice
Ing. Hlavaj Zoltán, vedúci LS Luboreč – OZ Levice
Herko Jozef, vedúci LO, LS Dobroč – OZ Čierny Balog

Pracovné jubileá

25 rokov

Ing. Slobodník Marián, vedúci LO, LS Poltár – OZ Kriváň

35 rokov

Ing. Chudovská Irena, hlavný účtovník – OZ Považská Bystrica
Ing. Pásztor Ján, referent TPV a verejné obstarávanie – OZ Rožňava
Ing. Zatlukal Jozef, vedúci odb. projektov EÚ – GR BB
Ing. Žilka Martin, vedúci odb. riadenia ľudských zdrojov – GR BB

Odchod do predčasného starobného dôchodku

Jarmerníková Jarmila, technik, LS Sládkovičovo – OZ Topoľčianky

Odchod do starobného dôchodku

Meluš Jozef, vedúci LO, LS Nitrianska Streda – OZ Topoľčianky
Lojka Štefan, vedúci LO, LS Prievidza – OZ Prievidza
Ing. Kordík Gabriel, referent dopravy a mechanizácie – OZ Košice
Magera Vladimír, vedúci LO, LS Kokošovce – OZ Prešov

Rubriku spracovala Helena Turská

Opustili nás

Vít Búzek vo veku 68 rokov, bývalý zamestnanec OZ Šaštín.

Ing. Ján Kováčik vo veku 89 rokov, bývalý riaditeľ LZ Smolenice.

Juraj Kelner vo veku 62 rokov, naposledy pracoval ako vedúci regionálneho strediska lesnej techniky Bánovce n/Bebravou, OZLT BB.

Čest ich pamiatku.

Slovenská poľovnícka komora, Lesy SR, s.p. Bratislava, Národné lesnícke centrum Žilina, NPPC - Výskumný ústav živočíšnej výroby Nitra, Technická univerzita vo Zvolene, Stredoslovenský ústav ekologickej zvier. štátnej ochrany prírody SR, štátna veterinárna a potravinová správa SR, Slovenský poľovnícky zväz, OPK Levice OLO SPZ Levice, Lesy SR, s.p. OZ Levice, Mesto Levice, Mestské kultúrne stredisko Levice, Tekovské múzeum v Leviciach, Místom Svätý Anton, Slovenský klub sokolov pri SPZ, Preparátorské komendy Malý Kiar, Základná škola z materskou školou Maximiliana Hella Stánskeho Bánov

Vás srdečne pozývajú v dňoch

24. - 28.3.2015 do Centra kultúry Junior v Leviciach na

LEVICKÉ POLOVNÍCKE DNI

Program

24.3. o 14.00 hod. v CK Junior: Slávnostné otvorenie LPD 2015, vernisáž výstavy "Poľovníctvo a príroda" a vyhodnotenie súťaže výtvarných a literárnych prác "Príroda očami detí". Výstava je pre verejnosť otvorená od 25. do 28. marca 2015 v čase od 9.00 do 18.00 h.
25., 26. a 28.3. od 9.00 do 12.00 hod. v sále Junior: Medzinárodný filmový festival o poľovníctve a prírode 2015 - verejná projekcia filmov s tematikou poľovníctva a prírody.

25.3. od 10.00 do 15.00 hod. pred budovou CK Junior, v prípade nepriaznivého počasia v sále CK Junior **Lesníci a poľovníci detiam:** hry a súťaže pre deti, zoznámenie sa s prírodou, lesom a lesníkmi, poľovníctvom a poľovníkmi, sokoliarimi, lesničiarimi, včebničiarimi a kynológmi.

27. a 28.3. od 9.00 hod. pred budovou CK Junior: Poľovnícke predajné trhy - knihy, doplnky, darčeky a pomôcky, ktoré súvisia s poľovníctvom a voľným časom stráveným v prírode.

27.3. o 9.00 hod. v sále CK Junior: Odborný seminár

"Nové poznatky poľovníckej praxe". Vstup je pre odbornú verejnosť voľný.

28.3. o 13.00 hod. v sále CK Junior: Popoludňie „Poľovníctvo obrazom a zvukom“, ktorého súčasťou budú Najúspešnejší Sloveňská juniorov vo vábene zveri relácie Halali a vyhodnotenie Medzinárodného filmového festivalu o poľovníctve a prírode 2015. Vstup je pre verejnosť voľný.

Levica Levice HALALI MYSLIVCI Poľovnícka informácia VADUZELAP SLOVENSKÝ VETERINÁRSKY
LES A LESTARIEŤ LOVU ZDAR LESNÍK MAGALIE Žití nýselvi POLOVNÍCKE ARIANÉTY NIMRÓD
MAŤ POČVŤVETVÉ dŕobáa ZBRANĖ, STRELCI A LOVCI ČASOPIS

Slovenský poľovnícky zväz ústredie Bratislava

Klub trubačov SR

vyhlasuje

**1. ročník
ČESKO - SLOVENSKEJ SÚŤAŽE
POLOVNÍCKYCH TRUBAČOV**

38. ročník Celoslovenskej súťaže v hre na lesnicu a poľovnícky roh
20. ročník Národnej súťaže mysliveckých trubačov

ktorý sa uskutoční dňa 6.6.2015
v Malackách

pod záštitou predsedu OPK Miroslava Koplara

Organizátorom súťaže je

Okresná organizácia Slovenského poľovníckeho zväzu Malacky
Obvodná poľovnícka komora so sídlom v Malackách

v spolupráci s

Mestom Malacky
Klubom trubačov ČMMJ

Súťaž sa uskutoční podľa podmienok uvedených v propozíciách

Strom vo farbách dúhy

Eucalyptus deglupta je vysoký strom, bežne známy ako dúhový eukalyptus, Mindanao guma alebo dúhová guma. Zatiaľ čo väčšina eukalyptov pochádza z Austrálie, kde je klíma suchšia, dúhový eukalyptus je pôvodným druhom lesov Indonézie a Filipín (ostrovov Nová Británia, Nová Guinea, Seram, Sulawesi a Mindanao). Z týchto ostrovov bol následne introdukovaný ako okrasný strom do južnej Kalifornie, na Havaj, na južnú Floridu. Jedná sa teda o jediný druh eukalyptov, ktorý sa prirodzene vyskytuje na severnej pologuli. Dorastá do výšky 200 stôp (61 m) s priemerom kmeňa 6 stôp (1,8 m).

Tento strom je charakteristický unikátnym multi-farebným zafarbením kôry. Toto sfarbenie spôsobuje hromadenie tenkých vrstiev kôry. Tie v procese starnutia strácajú chlorofyl a v kombinácii s prekrytím rôzneho počtu vrstiev menia farby. Nová kôra nepretržite pribúda v priebehu celého roka. Vznikajúca borka najskôr tmavne a z pôvodnej zelenej farby sa zafarbuje do modra, fialova, postupne sa mení do hrdzavo-červena, oranžova a následne starne a opadáva.

Eucalyptus deglupta sa pestuje ako okrasný strom len v tropických a subtropických klimatických záhradách a parkoch, pretože nie je odolný voči mrazu. Vysádzaný je predovšetkým ako zdroj vlákničky využívannej pri výrobe papiera.

-as-

